

V I E N Y B Ė

78 M. 22 N.

Telefonas:
APplegate 7-7257

1964 M. BIRŽELIO (JUNE) 11 D.

192 Highland Boulevard
Brooklyn 7, New York

KAINA 20 C.

Kaip aš grėbiau lankej šieną, šienelį. . . . Salamiankos kolchozo moterys grįžta varčiosios šieną savo privačiuose sklypeliuose.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka 1961 m.

Jungtinių Tautų pareigūnas lankysis Vilniuje

Aukštas Jungtinių Tautų pareigūnas, psekretoriaus pavaduotojas Guglielmo Caprario, kuris birželio 8 d. išskrido į Centrinę ir Rytų Europą, birželio 27-30 dienomis lankysis Vilniuje. Jisai į Vilnių atvyks pirma aplankęs Talliną ir Rygą.

Vilniuje JT pareigūnas nori sueiti į kontaktą su lietuvių kalbos institutu. Jam rūpi gauti lietuvių kalbos kursą svetimtaučiams. Prieš išvykdamas, Caprario susipažino su Pabaltijū, o jų tarpe ir su Lietuva, jos geografija, istorija, politinė pa-

dėtimi ir kalba bei literatūra iš medžiagos, kurią jam pateikė, jo prašoma, Vienybės korespondentė Jungtinėse Tautos Salomėja Narkėnaitė. Jam buvo parūpinta atitinkamų leidinių, išleistų Lietuvoje ir Vakarų pasaulyje.

BIRŽELIO 14 D. ŠVENTINAMAS LIETUVIŠKAS KRYŽIUS

Ši sekmadienį, birželio 14 d., 1 val. popiet Pasaulinėje Parodoje įvyksta lietuviškojo kryžiaus šventinimo iškilmės.

Kryžių pašventinti yra pakviestas kardinolas Spellman, invokaciją sukalbės prel. Jonas Balkūnas. Parodos prezidento Moses vardu žodį pasakys parodos viceprezidentas Poletti.

Ta pačia proga bus atidengta ir šalia kryžiaus bronzinė lenta, kurioje bus angliškas įrašas: "The Lithuanian wayside ancient

pagan symbols and Christian motifs. Thousands of these artistic forms of folk art formerly dotted the countryside. Today, the godless Communist oppressors have destroyed these shrines, but they cannot extinguish the spirit of the courageous Lithuanian people who long to be free again."

Lietuvos vyčiai, kurie yra to kryžiaus sumanytojai ir kurie surinko didžiulį aukų kryžiu pastatyti, padės savo vainiką. Vėliavų įnešimo pareigas atliks Ame-

rikos lietuviai kariai veteranai ir moterų skyrius iš New Jersey. Visi dalyviai ir jungtinis choras pabaiagai sugledos himnus ir Marijos giesmę.

Parodos komitetas pakvietė visas New Yorko, New Jersey ir Connecticut lietuvių organizacijas dalyvauti iškilmėse su savo vėliavomis ir uniformomis. Lietuviškas kryžius stovi prie Kodako paviljono ir Belgian Village.

Vilniui atkviesta vengrų madų firmos Modeks atstovas su naujausių vyrų ir moteriškų drabužių madų pavyzdžiais.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Kai kurie reiškiniai raudonųjų pasaulyje kažkodėl šiuo momentu ypač pastiprino viltis, kad Rytų Europa jau iš tikrųjų atsistojo išsivystymo kelyje į platesnį atsipalaidavimą nuo Maskvos kolonijinio imperializmo. Bostono Monitor, pavyzdžiui, rašo: "Vakarų Europos įžymių valstybės vyrų ir politikų grupė, po posėdžių Briuselyje (Belgijoje) su Free Europe komiteto nariais (lietuviai, latviai ir estai šiame komitete turi padalinius New Yorke), ir Radio Free Europe vedėjais (abi šias įstaigas finansuoja amerikiečiai) pareiškė, kad Rytų Europos komunistinės valstybės stovi slenkstyje pagrindinių, nors tik labai palapsniui (evoliuciniai) vykstančių permainų, kurių jokia diktatūra ar partija jau niekada neįstengs sulaukyti."

Ši grupė save vadina Vakarų Europai Patarėjų komitetu. Susiorganizavo 1959 metais. Jau turėjo 8 posėdžius. Įeina anglų darbo partijos vadas, JAV valstybės departamento psekretorius Alexis U. Johnson, buvęs belgų premjeras Paul van Zeeland, buvęs italų premjeras Pella, ir visa eilė kitų panašaus lygio vyrų. Jų pareiškime toliau sakoma: "Rytų ir Vidurio Europos gyventojai yra Europos tautų šeimos nariai. Jie turi teisę dalyvauti apsisprendimo bangoje, kuri

Tęsiama 4 psl.

Kapų diena buvo iškilminga Chicagoje

V. Zalatorias foto reportažas

GARBĖ DIDVYRIAMS! - Čikagiškiai Kapų dieną padėjo tris vainikus prie Nežinomojo kareivio paminklo Chicagoje prie Jaunimo centro rūmų, 5620 S. Claremont Ave.

ČIGONIŠKAS ČOKIS. - V. Karosaitė ir J. Puodžiūnas iš Los Angeles šoka Listo "Rapsodija" JAV Kultūros fondo surengtame baletu ir muzikos vakare per Kapų puošimo dieną Chicagoje Jaunimo centro rūmų didžiojoje salėje.

GAIDOS JAUNIMUI. - Akto-
rė E. Blandytė, prieš pra-
sidedant Kultūros fondo ba-
leto ir muzikos vakarui, re-
klamuoja tik ką išleistą
"Lietuvių muzikos rinktinę"
fortepijonui, skiriamą
besimokančiam skambinti
jaunimui, išleido Bendruo-
menės Kultūros fondas.
Redaktoriai - prof. V. Ja-
kubėnas, A. Šimkus ir J.
Zdanus.

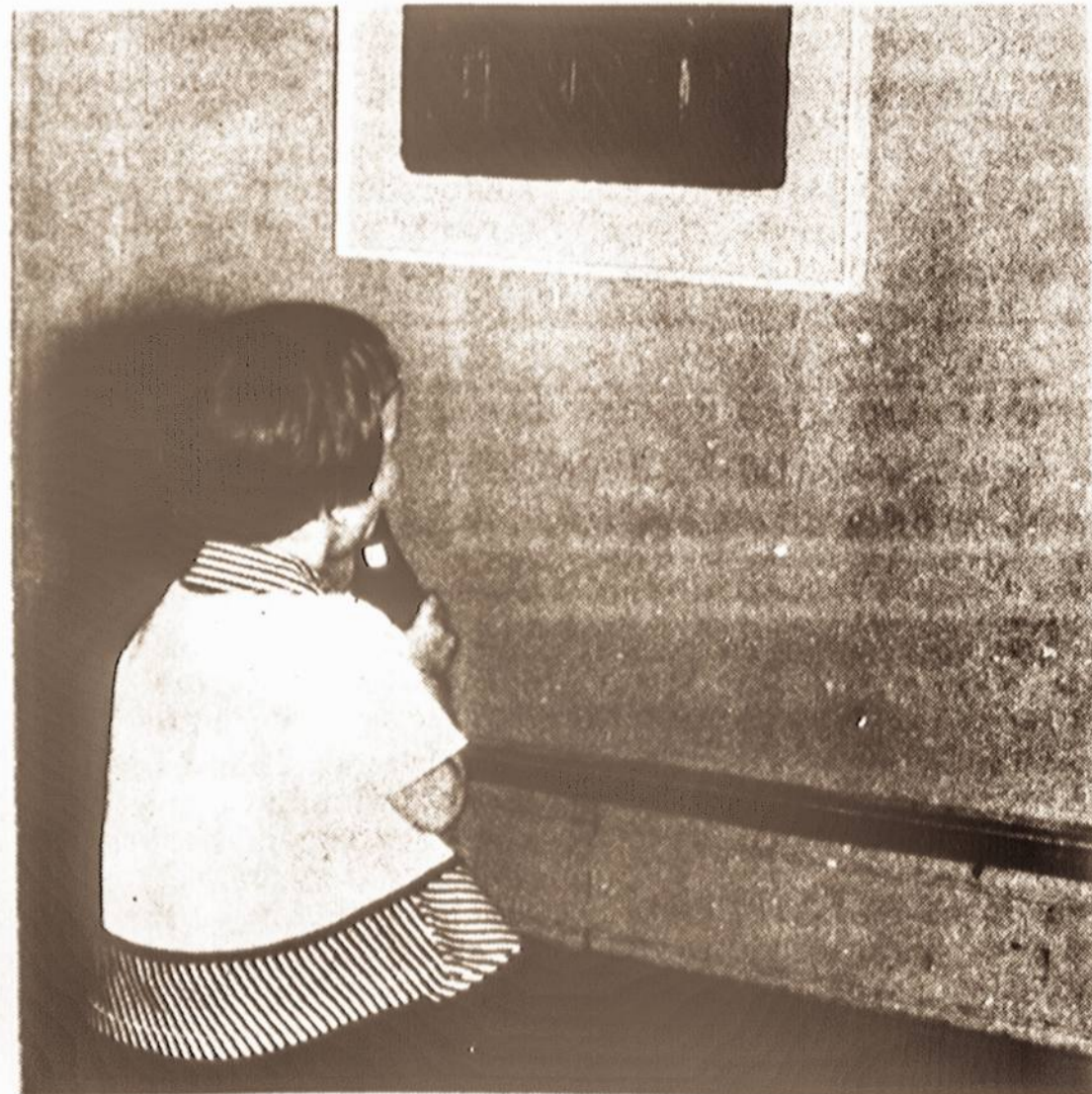
"VAKAROP" - Ši allejinį abstraktą R. Bukauskas paliko Čiurlionio galerijai. Jau nusistovėjo tradicija, kad kiekvienas dailininkas, kurio paroda ten rengiama, palieka galerijai savo darbą, paprastai vieną iš geriausių.

(DEŠINĖJE) - IR JAI ĮDOMU. - R. Bukausko abstraktinis monotipas aiškiai sudomino 2 1/2 metų Rasą Veselkaitę, kurią mama buvo atsivedus į 11-tą šio sezono parodą Chicagoje Čiurlionio galerijoje.

(KAIRĖJE) KALBANČIOS RANKOS. - Trumpą paskaitą per Bukausko parodos atidarymą skaitė poetas H. Nagys, Kanados lietuvių Kultūros fondo pirmininkas, taip pat iš Montrealio. "Modernus menas yra tai, kas yra šiandien kūriama", kalbėjo Nagys. "Šiandien dailė yra tokia. Mes esam tokie. Tuose paveiksluose yra niekas kitas, kaip Jūs patys," įtikinėjo jis ne pilną šimtą klausytojų.

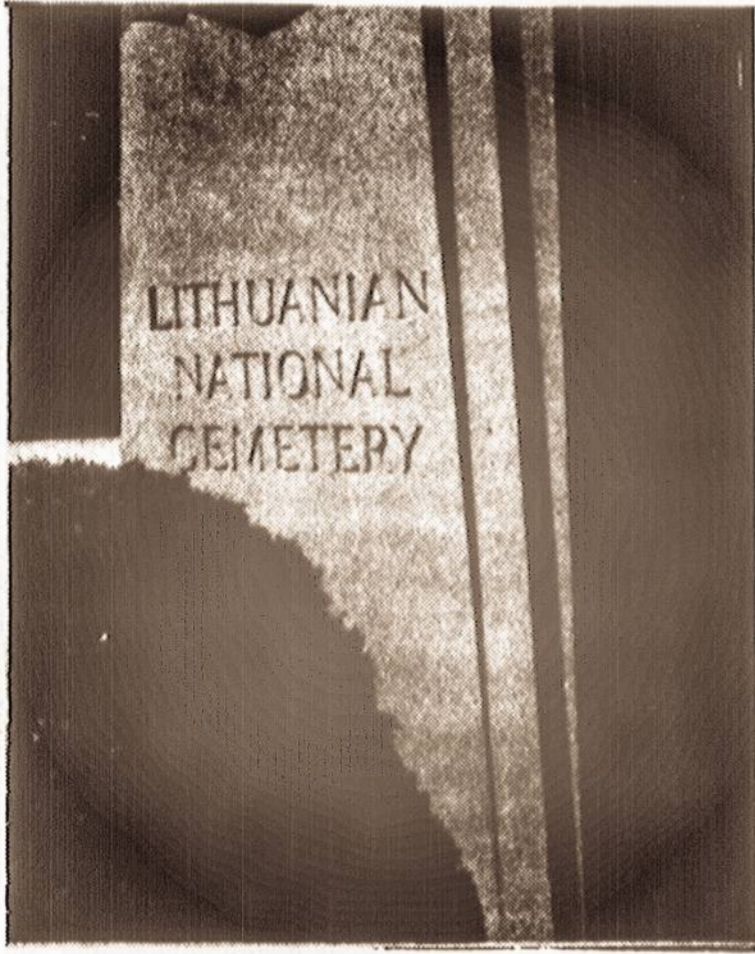
JAUNAS ABSTRAKTISTAS. - R. Bukauskas iš Montrealio, Kanadoje, (viduryje), kurio abstraktinės tapybos parodą Kapų puošimo dieną Chicagoje, Čiurlionio galerijoje, atidarė Montrealio lietuvių akademinis sambūris ir Amerikos lietuvių menininkų klubas, žiūri, kaip sveikinas sambūrio atstovas A. Pusarauškas (d.) su akt. J. Kelečiumi.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE.

* LEOPOLDAS J. TREČIOKAS baigė Kentucky un-to medicinos mokyklą ir gavo medicinos daktaro laipsnį. Šiuo metu jis dirba Pasavant Memorial ligoninėje. Daktaro Trečio motina yra solistė Aliodija Dičiūtė-Trečiotienė. Tėvas jau yra miręs.

* RŪTOS LEE-KILMONYTĖS pasikalbėjimas Art Linkletter programoje Chicagoje buvo girdimas per WBBM radijo stotį gegužės 27 d. Ji čia papasakojo apie savo viešėjimą Lietuvoje. Kiek anksčiau ji maždaug tą patį papasakojo Steve Allen televizijos programoje.

Ivažiavimo į Lietuvį Tautines kapines (prie Chicago) vartų stulpas su jų lietuviškumą pažyminčių užrašais. Kitos lietuvių kapinės, kuriose laidojami Chicagoje lietuviai, yra žinomos bendro pobūdžio vardu - St. Casimir Cemetery. Šiose abiejose kapinėse gegužės 30 d. buvo atatinkamos programos mirusiųjų prisiminimui.
E. Šulaičio nuotrauka

* DR. KAZYS BOBELIS su žmona, gyvenantieji prie Chicago esančiame Elgin miestelyje, buvo išvykę į Europą. Dr. Bobelis, aplankęs eilę kitų valstybių, sustojo Vienoje, Austrijoje, kur dalyvavo tarptautiniame gydytojų suvažiavime.

* JONAS KARVELIS, vietos prekybininkas, po sėkmingos kelionės po Europos kraštus, sugrįžo į Chicago ir toliau darbuojasi savo prekybos namuose Marquette Parko kolonijoje.

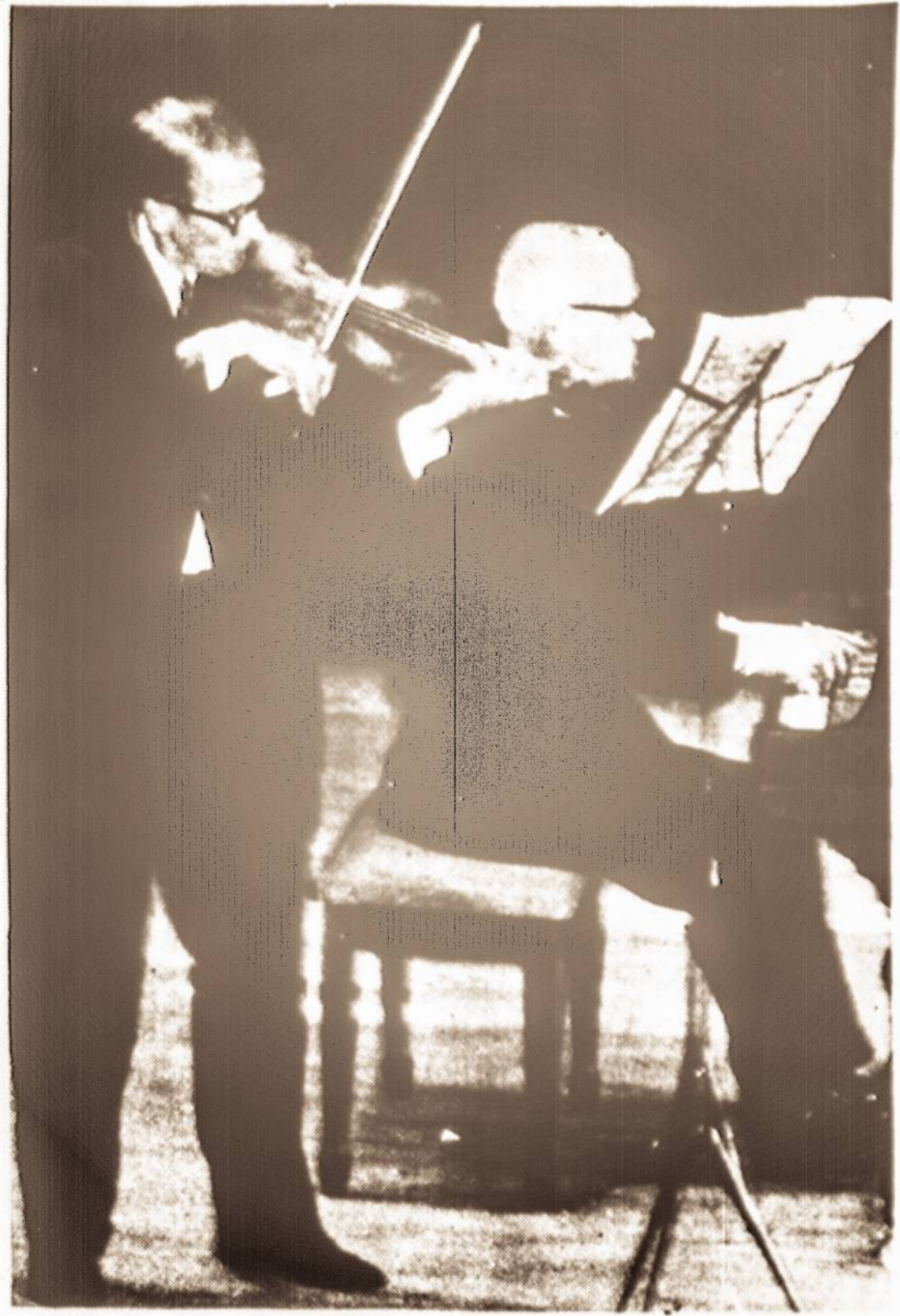
* WALTER RASK-RASČIAUSKAS, kelionių biuro vedėjas, gegužės 22 d. išvyko ilgesnei kelionei. Pradžioje jis viešėjo Jugoslavijoje, o po to važinėjo po kitus kraštus.

* PREL. MYKOLAS KRUPAVIČIUS, buvęs VLIKo pirmininkas ir vienas žymiausių visuomenininkų išėvijoje, mini 50 metų kunigystės sukaktį. Ta proga birželio 7 d. šv. Antano par. bažnyčioje, Cicerose, sukaktuvininkas atnašavo Padėkos mišias. Prelato draugai norėjo surengti pagerbimo banketą, kurie yra labai madoje kunigų tarpe, tačiau jis atsisakė. Prel. Krupavičius, gyvenęs Cicero liet. kolonijoje, paskutiniu laiku nėra stiprios sveikatos.

* KOMP. VL. JAKUBĖNO fortepijono mokinių rečitalis įvyksta birželio 13 d. 6 v.v. Jaunimo centro salėje, Chicagoje.

* LEONARDAS VALIUKAS, laisvinimo rezoliucijų vyriausias veikėjas, viešėjo Chicagoje ir gegužės 27 d. padarė viešą pranešimą tuo reikalu Jaunimo Centre. Vykusiose diskusijose nevisi kalbėjusieji parodė entuziazmą rezoliucijomis. Dr. Tomas Remekis patarė į šį reikalą žiūrėti blaivesnėmis akimis.

* ALDONOS KUDIRKIENĖS (Sidzikauskaitės) nuotrauka patalpinta Chicago Tribune Magazine gegužės 31 d. Ji, dirbanti kaip apatinų moteriškų rūbų projektuotoja, yra matoma su viena iš gaminių modeliuotojų.

VERKIA SMUIKAS. Baletu ir muzikos vakare smuikininkas A. Paukštys, palydimas prof. V. Jakubėno, smuikuoja Vivaldžio - Raspigio sonatą D-dur. Vyt. Zalatoriaus nuotrauka

NAUJIENOS IŠ SLA

Didžiausioji lietuvių fraternalinė organizacija-Susivienijimas Lietuvių Amerikoje šiuo metu tebėra pilnas pajėgumo organizaciniame gyvenime ir aktyvus bendroje lietuviškoje veikloje.

Liepos 6 d. Wilkes Barre, Pa., prasideda 53-sis SLA seimas. Delegatų įvairios kuopos, kaip girdėt, pasiūlysi apie pusantro šimto. Šis seimas pradėdamas reikšmingomis išklmėmis didžiojo Lietuvos poeto Kristijono Donelaičio 250 sukakties paminėjimu. Paskaitą skaitys prof. J. Puzinas. Seimo metu įvyks jaunimo pasirodymai ir kitos pramogos, kurias numatė darbšti Seimo Rengimo Komisija.

SLA ORGANIZACINIS GYVENIMAS TEBĖRA AKTYVUS

SLA gali džiaugtis, kad turi gerą visų lietuvių pritarimą. Tai parodo, jog pastariaisiais metais buvo įsteigtos net 4 naujos kuopos. Jų tarpe dvi moterų kuopos Cleveland, Ohio ir New York, N. Y. Be to dar įsisteigė kuopa Chicago, Ill. ir jaunų intelektualų kuopa Orange, N. J.

To būdu SLA sutelkęs žymų kapitalą ir turėdamas stambias atsargas, kurios pilnai užtikrina apdraudų išmokėjimą, šviesiai žiūri į savo ateitį ir pasirengęs tarnauti visiems lietuviams patriotams be įsitikinimų ir pažiūrų skirtumo.

SLA POILSIO NAMAS ATLANTIC CITY, N. J.

Anksčiau turėtą SLA vasarnamį, kaip žinia, sunaikino audra. SLA Pildom. Taryba pasirūpino įsigyti naują, erdvesnį ir pilnai tinkamą namą, kuris yra geroje vietoje 155 States Ave. Ten vėl nariai ir lietuviškos organizacijos galės vykdyti savo suvažiavimus, savo tarpe bendrauti ir išsėstis lietuviškoje aplinkoje. Tai naujas lietuviškas židinys, kurs plačiai patarnaus lietuviškai visuomenei.

P. T.

* Vilniuje neseniai viešėjo 40 žydų tautybės turistų grupė iš Amerikos. Dauguma jų kilę iš Lietuvos. Aplankė Panerius ir kt. vietas. Vilniuje, operos ir baletu teatre, žiūrėjo komp. Eduardo Balsu baletą "Eglė žalčių karalienė".

Mūsų baletu žvaigždžių pasirodymas Chicagoje

Slame krašte lietuvių tarpe yra priimta, jog baletą šokti ir planinu skambinti tinka tik vaikams. Kai jaunimas kiek suauga, tokie užsiėmimai jau yra nemažoje, nes griebliamasi "rimtesnių" dalykų, iš kurių, kaip sakoma, galima "valgyti duoną."

Todėl profesionalų baletininkų ar pianistų mes savo tarpe nedaug turime. Tad buvo ypatingai malonu stebėti mūsų baletininkų Violetos Karosaitės ir Jau-

nučio Puodžiūno pasirodymą Jaunimo Centre gegužės 30 d., duodanti vilties tikėtį, jog šie šokėjai dar ilgai "nesurimtės."

J. Puodžiūnas, baletu pradinus duomenis gavęs "Laisvės" šokėjų kolektyve Kasselyje, Vokietijoje, ir V. Karosaitė, S. Velbasio studijoje Chicagoje, chicagočius pradžiugino reto pobūdžio programa.

Šalia tarptautinio baletu, jie gausiam žiūrovų būriui (apie 400) pateikė ir varia-

cijų pagal lietuviškos muzikos melodijas. Jų lengvūčiai judesiai, gal kiek kabaretinio pobūdžio, pramoginių programų išsilgusiai publika, sukėlė pasitenkinimo, kuris buvo išlietas gausiais plojimais.

Atrodo, kad po tokio šilto priėmimo, J. Puodžiūnas ir V. Karosaitė Chicagoje dar galėtų ne kartą rodytis ir žiūrovų jėms netrūktų.

Slame koncerte šokėjams talkino smuikininkas Alf. Paukštys (dabar duoną pelnantis su žirkleimis ir plaukų kirpimo mašinėle) ir deklamuoja Elena Blandytė. Jie žiūrovų tarpe irgi susilaukė būrio simpatikų.

E. S.

PATIKSLINIMAS

Straipsnyje "Neapykantos skleidėjai Amerikoje" (Vienybė, Nr. 20) įsivėlė korektūros klaida. Ten rašoma: "Bet šioje vietoje komunistinį pavojų eksportuoja..." "Turi būti: "Bet šioje vietoje komunistinį pavojų eksplotuoja..."

Winter Garden Tavern Inc.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)
Telefonas: EVergreen 2-6440

Sale vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

Vyt. Beleckas, sav.

THE *Arlington* Tel TAyor 7-9842

385 Arlington Ave.
Brooklyn 8, N. Y.

Restaurant
Ona ir Jonas Valaičiai

GERIAUSIAS
INSURANCE ir REAL ESTATE
PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.
Telefonas: VIRGINIA 6-1800

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.
37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: Applegate 7-7083

C. A. Voket
(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEWton 9-6620

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukštys in 1886

is published weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel.: APplegate 7-7257. Executive Editor: Valerie Tysliava; Editor: Salomeja Narkeliunaite; Senior Editor: Vytautas Sirvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edvardas Sulaitis. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Atkelta iš 1 psl.

Šniokščia kituose pasaulio kraštuose. Vakarų pasauliui privalu nepraleisti prasiveriančių progų gausinti santykius su Rytų Europa, nes šitie santykiai čia stiprintų sąjūdį už apsisprendimą. Yra vilčių, kad palaipsniui reformavimas diktatorinių įstaigų bus žingsnis po žingsnio ėjimas laisvėn, iki galiausiai prives prie visos Europos-Rytų ir Vakarų — apjungimo."

Gausėjantiems Rytų-Vakarų santykiams vilčių dėjo ir prez. Johnson, kalbėdamas Maršalo plano pravedėjo garbei pastatytą knygyną atidaryme Virginijoje. New York Times jo kalbą apibūdino: "President urges 'bridges' to Reds to spur freedom." Visomis prieinamomis priemonėmis laužtis liniją Vienybėje įvedė Juozas Tysliava. Vienybės bendradarbiai už ją stipriai stoja, susilaukdami iš suakmenėjusių visokių pravardžiavimų. Tai politika puikių Vakarų Europos politikų ir valstybės vyrų. Tai politika JAV vyriausybės. Tai politika Nehru, kuris sykį pareiškė: "Kadangi jau visiems aišku, kad kitas pasaulinis karas žmoniją visai sunaikintų, neatrodo, kad būtų sveikai protaujama orą vis kaitinti."

Prez. Johnson prižadėjo "toliau nešti Maršalo plano siekimus; toliau tiesti tiltus per prarają, kuri mus skiria nuo Rytų Europos." Amerika, sako, pasišventusiai vartos visas talkingas priemones ir draugų bei talkininkų draugėje dirbs, kad visa žmonija galėtų gyventi laisvės santvarkose. Kalbėdamas Berlyno universitete pernai, ir prez. Kennedy pripažino (kaip dabar prez. Johnson), kad Rytų Europos valstybes jau nedera laikyti bejėgiais Maskvos įrankiais, kuriuo reikia, arba "išlaisvinti" (kaip Dulles kalbėdavo), arba vis laikyti amžinai priešais. Prez. Johnson prižadėjo, kad Rytų Europos tiesiamieji tiltai būtų gausesnė prekyba, idėjos, svečiavimais ir mielaširdinga parama.

Kadangi mūsų spaudos dalį užvaldė ne žurnalistai, bet kitokių nuotaikų vyrai, kuriuose net patriotingoji lietuvių sąmonė kažkodėl priblėsusi, prez. Johnsono žodžiai, (ir Vakarų Europos vyrų, ar Nehru nuotaikos) bus kai kurių mūsų laikraščių sutikti "šaltu karu". Vienybė, kaip Amerikai ir Amerikos lietuvių idealams ištikimas laikraštis, visados stovės (nes atominių ginklų turėjimas to reikalauja) už tai, kad reikia eiti keliu visokeriopiausio laužymosi pro geležinę uždangą, kaip sykį, blaiviai minčiai dingtelėjus, Draugo Ged. Galva pareiškė: "įjautrinti tyliąją tautos kovą." Tos tylios kovos jau visur rytų europiečius veda į laisvesnį, ne įkaitintą orą. Ves, be abejo, ir lietuvių, latvių bei estų, jei išsivijo atsiras gana sumanių, drąsių bei išradingų vyrų, sugebančių visus geležinės uždangos plyšius tautos labai išnaudoti.

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

KAI KAS APIE NACIZMĄ

Vokiečių nacių laikais Lietuvoje turėjau gan keistą pažįstamą. Tai buvo rudos uniformos vokiečiai, vienos vokiečių įstaigos tarnautojas, kilęs kažkur nuo Reino. Tai buvo žmogus, kurs buvo tu, kuo jis nebuvo. Jis buvo naxis, bet į nacių žiūrėjo lyg iš aukšto.

Vokiečių VI armija ties Stalingradu laikėsi didvyriškai, bet buvo sutriuškinta ir bolševikų paimta nelaisvėn. Hitlerinė valdžia net ir nelaisvėn patekusius laikė žuvusiais. Stalingrado tragediją Vokietija daugiopai išgyveno. Hitleriui, kuris sakė, kad Stalingradas jam reikalingas ir bus paimtas, ši tragedija reiškė negirdėtą pralaimėjimą. Kiekvienam vokiečiui Stalingrado pralaimėjimas reiškė šeštosios armijos kritimą, tėvai prisiminė žuvusius sūnus, žmonos -- vyrus, vaikai -- tėvus ir t. t. Mano pažįstamasis rudiš (jo pavardės ir pareigų nėra reikalo minėti) čia turėjo savotiškus tragedijos vertinimo motyvus. Jo žiniomis, sunaikintojį šeštojo armijos buvo labai daug vokiečių inteligentijos. Jo manymu, tie daliniai ties Stalingradu atsirado ir buvo leisti sunaikinti ne atsitiktinai. Čia pasireiškė nacių pavydas, nepasitikėjimas ir neapykanta inteligentijai. Sakė, partijai nėra reikalinga masė su didesniu intelektualiniu išsilavinimu.

Kiek to vokiečio samprotavimai pagrįsti šeštosios armijos atveju, tai gal galėtų pasakyti kai kurie II Pas. karo istorijos puslapiai. Mums svarbu tiek, kad apvieslėtas naxis jautė, jog nacizmas ir intelektas nėra lengvai suderinami.

Vėliau jau nugalėtoje nacinėje Vokietijoje tūlas amerikietis generolas stebėjosi, kaip tai galėjo atsitikti, kad vokiečiai, kurie seniau buvo žinomi kaip "Dichter und Denker" (poetai ir mąstytojai), nacinėje Vokietijoje tapo charakteringi kaip "Richter und Henker" (teisėjai ir budeliai). Kaip tai galėjo atsitikti, kad filosofus ir poetus auginusioje tautoje ėmė augti teisėjai ir budeliai? Čia atsakymas toks: intelektą turėjo užgošti nacizmas, kuris tegalėjo arba intelektą paversti nacizmo tarnu arba sunaikinti. Tiesa, ta tauta jau daugelį amžių turėjo nacizmo pradų. Išsiveržęs nacizmas yra lyg išsiveržęs ugnikalnis - ugnikalnis visada turi išsiveržimo pradus.

V. Vardys (Lietuvių Enciklopedija XIX, 466) apibendrina, kad "n. laikytina organizuota pasaulėžiūra, visų pirma skirta pakenkti Vokietijos santvarkai ir jos politikai bei iš viso Vakarų kultūrai". — "Pagrindinėmis nacionalsocializmo idėjomis išskirtinos rasizmas, totalitarizmas, jėgos kultas ir vadizmas".

Šių laikų visuomenėse dažnai matosi nacizmo apraiškų. Taip jau įprasta, kad žmogus savo šeimą myli labiau už kitas šei-

mas, savo tautą ir tėvynę myli labiau už kitas tautas bei kitus kraštus, prie savosios kalbos žmogus prisirišęs labiau, kaip prie kitų. Taip jau įprasta, kad mylime viską, kas sava, bet gėrimės ir tuo, kas mums nėra sava. Naciška moralė kiek kitokia; visa meilė tik tam, kas sava. Visus socialinius junginius subordinoja tautai. Tat -- visa meilė sava tautai, o pilna neapykanta ir panieka visoms kitoms tautoms tautoms.

Ir ne tik vokiečių tarpe dygsta nacizmo grybai. Naxis yra ir tas susibolševikinės rusas, kuris į mūsų tėvynę atvyksta su rusifikacijos programa ir nori būti vadinas didžiuoju tautų broliu. Ir laisvajame Amerikos krašte kartais autobuso balsas mus papraso nekalbėti mūsų gimtąja kalba -- tai irgi nacio balsas.

Yra ir lietuviška nacizmo atmaina. Reiktų nustepti, jei nacizmas nebūtų padaręs įtakos ir emigrantų galvoje. Dažnai ir nesusižadoma, kad visos kalbos ir visos kultūros yra vertos dėmesio bei pagarbos. Bet tam dėmesys ir toje pagarbėje turi būti pakankamai vietos ypatingai meli viskam, kas yra sava tauta ir sava tėvynė.

NUOTRUPOS

Per devynis mėnesius Tėviškės Žibučiuose G. Galva svėrė Lietuvos nepriklausomybės laikus ir lietuvių veiksmų darbus išsivijoje. Dar niekas nebuvo taip išdrįsęs atsilipti apie Vilią, Alį, Bendruomenę ir t. t. Ne tiek nepagarbiai, kiek rimtai ir motyvuotai. Ir keista, kad G. Galvos pažiūros niekieno nebuvo nei kritikuotos, nei priimtose. Paprasčiausiai -- tos pažiūros buvo ignoruotos, lyg nepastebėtos. Ir lyg niekur nieko -- vėl girdime apie vilkinės mizerijos tęsimą, apie grupių konsolidacijos svarstymą. Vis konsoliduojamos grupės, o laisvinimo darbai tepalaukia... Lyg niekur nieko -- esame išvakarėse altinio kongreso su turistiniais atskiedalais...

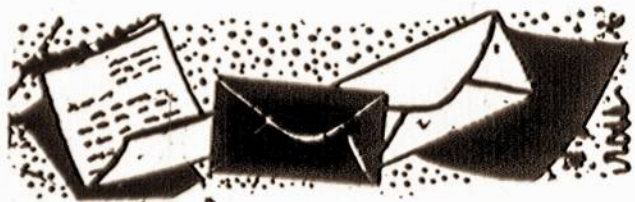
O dėl kokių paprockinių ar matulioninių pranešimų tai pasigincyti galima. Bet kur eina reikalas apie platesnio veikimo galres, apie reikšmingesnius užsiėmimus, ten sprendžia kažkas aklas ir nematomas.

Kelia garsą įžymybė Albinas Morkus. Tas vyras kai ką žino Altui nepagelodautino ir duoną pelnosi tas žinias maliavodamas ir puošdamas. Naujienas ir Kuraitį jau tiek įskaudino, kad negali ištylėti. D. Kuraitis išrado skysti, skystesni už vandenį, ir jį pavadino "Nedakeptas Morkus". Tuo skysčiu dabar valšina Naujienų skaitytojus. Pona, triukšmo kėlimu patarnaujate bolševikams, Rodos, jūs vengiate patarnavimų bolševikams?

Tęsiama 5 psl.

MUMS

RAŠO.

AUKSO PURVU NEPASLĖPSI

Miela Vienybė, VIENYBĖ šiuo metu yra geriausias pasaulyje leidžiamas laikraštis lietuvių kalba. Tiesa, silpnadvasiai žmonės mėgsta drabstyti purvais. Ir Vienybės atveju gana daug purvo drabstoma, bet aukso nei pelenais nei purvu nepaslėpsi. Rašant teisybę (kartais ta teisybė kai kam labai skauda - bet ji auksinė teisybė) daugumai skaitytojų Vienybė virto laisvo žurnalizmo simboliu. Su Vienybe tenka timentai skaityti ir jos priešams.

Daug pusaklių DP nenori mokyti gyvendami šioje šalyje ir suprasti laisvo gyvenimo. Jiems reikėtų studijuoti JAV konstituciją. Jie gyvena laisvame pasaulyje, bet įsivaizduoja gyvenimą kažkokiam sapnų pasaulyje. Aš pats esu buvęs dypukas, šlame puiklame krašte apsigyvenęs prieš 14 metų, bet labai įvertinu šios šalies laisvės principus.

Jūsų angliškojo skyriaus redaktorės (D. J.) klasikinė straipsnyje "Are you a Katyte Lithuanian?" aprašoma kas yra geras lietuvis. Tai puikus rašinys. Bet... jis parašytas čia gimusio žmogaus. To straipsnio mintys. Lietuvoje gimusiam gali būti nesuprantamos ir neįkandamos. Tokios gilios mintys gali būti suprantamos tik žmogui, augusiam laisvoje šalyje. Lietuvoje augęs žmogus negali įsivaizduoti, kaip galima toleruoti žmogų, jei jis neina į tą pačią bažnyčią, o dabartinėje Lietuvoje, jei jis ne komunistas.

Europoje gimę ir augę žmonės, deja, dar nėra taip toli pažengę, kad suprastų tokias kilnias mintis. Bet gal vieną dieną ir ten laisvės diena prašvis. Jūsų žodžiais - "... but we are praying that they may eventually open their eyes..."

Ligi to laiko mieli broliai DP (ir aš esu buvęs DP, atvykęs į šipukų kraštą prieš 14 metų), meskite

neapykantos mintis, imkitės knygos, skaitykite, išveskitės, galvokite. Dėkokite Dievui už tai, kad leido atvykti į šį laisvės šalį.

Pridedu čekį už Vienybės pratęsimą. God Bless You."

TONY SLAPIKAS
Portsmouth, Virginia

Gerb. Vienybės Redakcija, Perskaityęs Vienybės angliškąjį priedą susijaudinau, kad čia gimusi ir augusi Amerikos lietuvių deda savo sunkias pastangas skleist. Tėvynės meilę Amerikoje gimusiam lietuviškam jaunimui, kad neužmirštų savo kilmę ir tautiškas tradicijas. Vienybės angliškojo skyriaus dėka, apie lietuvių tautą ir Tėvynės vergus taip pat informuojami amerikiečiai, pasiekiami gubernatoriai, senatoriai ir kongresmonai. Iš gilios širdies dėkoju už visą tai, ne tik savo, bet ir vargstančių brolių vardu. Dievas Jums už tai atlygins gal kitokiu būdu, ypatingai sveikata.

Prašau priimti šią kuklią 10 dol. auką. Viso geriausio Vienybei.

Su pagarba,
K. Y.
Brooklyn, N. Y.

Vienybės draugai ir priešai

Kam taip perdėti?

INŽ. P. LELIS

Maždaug prieš 80 metų Amerikoje gyvenę lietuviai pataikė parinkti labai tinkamą vardą savo pirmam tautinės minties laikraščiuviui -- Vienybė Lietuvniukų, o dabar Vienybė.

Tas laikraštis, ėjęs per kelias generacijas, matęs ir balta ir juoda, daug nusipelnęs lietuviybės galviniui Amerikoje, šiandien susilaukia iš savo konkuruojančių partnerių daug priekaištų ir, galbūt, pavydo. Keiščiausia, kad Vienybė ir jos leidėjos bei redaktorių niekinimu užsilma ne tiek priešingų pažūrų laikraščiai, kiek pretenduojantieji į tautinės minties atstovavimą: tautininkų Dirva ir lasinukų Laisvoji Lietuva.

Katalikiški laikraščiai Vienybės atžvilgiu, kiek man atrodo, laikosi neutraliai ir dėl Vienybėje duodami žinių iš Lietuvos -- nesidrasko. Toronto Tėviškės Žiburiai net atspausdino didžiulį S. Narkėliūnaitės pirminio įspūdžio iš Vilniaus ("New Yorkas -- Vilnius" ir atgal").

Nors ir priešiška tautininkų spaudos kampanija, atrodo, Vienybės daug negąsdina, bet ji, visgi, savo gaudais nustato prieš Vienybę atskirus tautiečius, kurie mažai lietuvių spaudą skaito, per daug nesiorientuoja padėtyje arba nenori nieko toliau savo daržo matyti. Kartais tenka girdėti ir tokių kalbų: "Matai, jis skaito Vienybę, kuri pataikauja komunistams. Tysliavienė, nuvažiavusi Lietuvon, aplankė visus žymius komunistus, gavo pi-

nigų, tai ir varo savo laikraštį įiems palankią propagandą."

Zinoma, taip kalba tautietis, kuris Vienybės neskaityto ir gyvena iš gandy. Bet priešingai, blaičiai galvojanantieji ir nefanatikai, kurie skaito Vienybę, apie ją visai kitaip šneka.

Vieną sykį paklausiau savo kaimyną J. Matulionį (buv. VLIKo pirm.), kaip jam patinka Vienybė, nes žinojau, kad jis ją skaito. Jis atsakė: "O -- o, Vienybė, tai vienas geriausių laikraščių. Aš ją senai skaitau ir randu, kad tai vienintelis laikraštis, kuris nebijo parašyti teisybės". "Bet", -- sakau, -- pas mus kai kas kalba, kad Vienybė pataikauja komunistams, gauna pašalpą iš Lietuvos ir pan." "Et, suvaikysit kas ką kalba," -- atsakė kaimynas.

Neseniai perskaitęs Vienybės laidą, kurioje paminėta prezidento A. Smetonos mirties sukaktis, nustebau ir pagalvojau: O sancta simplicitas! Nei vienas lietuvių laikraštis taip gražiai nepaminėjo savo mirusio prezidento, kaip Vienybė. Daug gražių nuotraukų ir straipsnių apie A. Smetoną ir jo mirtį. Argi tai vis apgavystė ir darbas už sovietų pinigų?

Reikia pasakyti, kad visi lietuviški laikraščiai yra geri ir įdomūs, tik, norint susidaryti tikrą nuomonę, reikia juos ir skaityti. Tarp jų yra skirtumas tik toks, kad dauguma laikraščių veikia tik su vienu poliū, o Vienybė su dviem poliūis, nes vienas poliūs neduoda tinkamos srovės. Kai kiti laikraščiai negali išeiti iš savo srovės orbitos ir duoda informacijas, persunktas per srovinių koštuvą, Vie-

nybėje viškas rašoma be jokių koštuvų.

Daugeliui mūsų yra įdomu, kas dedasi Lietuvoje ir kaip dabar tenai atrodo gyvenimas ir žmonės. Tam reikalingi objektyvūs aprašymai ir nuotraukos, kad parodytų tikrą vaizdą.

Aš manau, kad Vienybės leidėjos V. Tysliavienės apsilankymo Lietuvoje aprašymą visi dideliu įdomumu paskaitė, nežiūrint, ar skaitytojas buvo Vienybės draugas ar priešas. Vienybės rašytojai S. Narkėliūnaitė, V. Širvydas ir Girnakalis nėra paprasti korespondentai, bet su dideliu stažu žurnalistai ir jie žino, ką ir kaip rašyti. (Vienąsyk Dirvoje V. Rastenis minėjo, kad S. Narkėliūnaitė yra vienintelė iš lietuvių diplomuota žurnalistė). Dėl šių ir kitų stiprių rašto pajėgų Vienybė yra įdomiausias laikraštis. Galbūt, dėl tam tikrų varžybų, didžiausių Vienybės oponentu pasidarė tautininkų organas Dirva, gal teisingiau būtų pasakius vienas Dirvos rašytojas. Dirva yra taip pat senas su tradicijoms laikraštis. Jis, kaip ir Vienybė, turi gerą išvaizdą ir iliustracijas gražiai padaro, tik joje per daug dedama kepuraičių, juostelių, ir filisterių, kas daro laikraštį nuobodu, bet, kai ten randi žymių žurnalistų, tai laikraštis praturtėja, tampa įdomus, nežiūrint, kad kai kurie iš jų reiškia ir kitokią nuomonę. Kartais ten tarp jų pačių pasireiškia nesutarimų ir nuomonių skirtumo. Pav., neseniai Raila pliekė Rastenį (Naujoką) todėl, kad pastarasis manė, kad reikėjo sovietų istoriką Pašuto pasikviesti į lituanistų susirinkimą Washingtone.

Atimk iš laikraščių polemiką, nesutarimus, ginčus, tai jie pasidarys neįdomūs ir nebus ten ko skaityti. Gyvenimas susideda iš kontrastų, kurie, nelyginant priešingai poliai, padaro srovę, duoda energiją ir gyvenimo progresą.

Man patiko paskutinio Laisvosios Lietuvos numerio "Spaudos verpetuose" toks pasakymas: "Tikrieji lietuviai jaučiasi labai gerai kelių skirtingų laikraščių šeimoje, nes juos riša du pagrindiniai elementai: 1. Lietuvių kalba ir 2. kova už Lietuvos laisvę. Jei tarp jų pasitaiko aštresnių pasikeitimų žodžiais, tai dar nereiškia, kad priešinga pusė siekia savo oponentą visai sužlugdyti, kivirčių būna ir šeimoje"...

Užventyje rasta žemėje užkastas senovės lobis -- apie tūkstantis 1610-1630 metų sidabro ir aukso Lietuvos ir Prūsijos valdovų pinigėlių. Atiduota muziejams.

STEBETOJAS...

AČIŲ BROLIAMS LATVIAMS!

Amerikiečiai latviai gražiai pasielgė, Kennedžio 47-tam gimtadieniui paminėti išleisdami anglų ir latvių kalba 133 psl. iliustruotą knygą: Dzons F. Kenedžiūns un Latvieši: John F. Kennedy and the Latvian People. Autorium yra latvių žurnalistų sąjungos sekretorius, 50 metų amžiaus Osvaldas Akmentins; leidėjas Vaidūvs spausuvė, Lincoln, Nebr. Knyga susilaukė gražaus atgarsio amerikiečių spaudoje (pavyzdžiui, New Yorke Times).

Kennedy Latviją lankė studentu būdamas 1939 m. ir joje išbuvo savaitę pas tuometinį JAV ambasadorių John C. Wiley. Kai 1948 m. 29 latviai nuosavu laiveliu (64 pėdų ilgio) perplaukė Atlantą (per 43 dienas), norėdami pasiekti Amerikos laisvę, Kennedy padėjo išgauti patvarkymą, leisti jiems čia pasigyventi. Jis padėjo išleisti ir 1948 m. "dypukų" įstatymą, pagal kurį atvyko 25,000 lietuvių ir 36,00 latvių. Kennedy dalyvavo amerikiečių latvių kongrese Bostone 1955 m. ir pasakė drąsiančią kalbą. Galia, kad mūsų žurnalistų sąjungos vyras nieko panašaus nesugalvojo (turbūt, užimti "kolaborantų" šniukštėnėjimu?). Tat, pabūkime dėkingi latviams!

JAV Imigracijos Tarnybos 1956 metų pranešime Kongresui sakoma, kad 1948 metais Amerikon įleista apsigyventi 631 Lietuvoje gimęs, 427 Latvijoje; 1949 m. -- 6,691 ir 3,853; 1950 m. -- 11,870 ir 17,494; 1951 m. -- 4,028 ir 10,588; 1952 m. -- 3,044 ir 4,459. Imant 1948-1958 metų dešimtmetį, Amerikon imigrantais priimta 29,985 Lietuvoje gimusių, 40,058 Latvijoj.

Laisvojo Berlyno miesto burmistras Willie Brandt anądien pareiškė: Permainų amžius Rytų Europoje tik prasideda ir mes dar ne visi esame išsąmoninę, ką jis iš tikrųjų reiškia. Ypač vyksta kultūrinis ir ekonominis atsipalaidavimas nuo Maskvos." Brandtas ragina Rytus ir Vakarus susitarti tiesi geresnius susisiekimo vieškelius tarp sostinių ir didesniųjų miestų.

Argentinos Lietuvių Balsas, birželio 4 d. rašydamas apie chicagiečio Marijonų provinciole kun. V. Rimšelio, MIC, viešnagę Argentinoje, sako, kad provinciole Rosario mieste aplankė vietos dienraščio La Capital redakciją. Rytėjus dieną laikraštis parašęs, tarp kita, kun. Rimšelio žodžiais, kad JAV esama 2 milijonai lietuvių, iš kurių 300,000 gyvena Chicagoje ir kad dienraštis Draugas kasdien spausdina po 50,000 egzempliorių.

New Yorke tokią statistiką skaitant, kyla klausimas, kaip kun. Rimšelis taip galėjo pasimesti tikrovėje. Nei Amerikoje esama dievųjų milijonų lietuvių, (diegiol juk tik apie 1 mil. kalbėdavome, nors žinome, kad jo nėra), o Chicagoje lietuvių skaičius geriausiai atveju siekia apie 100,000, bet nedaugiau. Na, o kai dėl Draugo egz. tiražo, tai, turbūt, reikėtų sustoti ties 7,000 skaitline (irgi geriausiai atveju). Kam tad taip perdėti girtis?

Iš kairės ir iš dešinės

Atkelta iš 4 psl.

Vienybė paskelbė 1948 m. iš Paryžiaus P. Laplenei laišką, rašytą nedakepto kargerio. O, tas laiškas būtų buvęs įdomus ir pravartus nors dešimčia metų anksčiau!

Pagal Dirmeikį, du trečdaliai nuo bolševikų pabėgusių esą kažkokie nusikaltėliai. Du trečdaliai! Sakykime, kad dalis pabėgėlių buvo vyrai, dalis -- moterys, likusieji -- seneliai ir vaikai. Pagal Dirmeikį, išeitų, kad nuo apkaltinimų galėtų tartis laisvi nebent mažai vaikai ir seni seneliai.

Vokietijoje keletą metų buvome blaškomi po stovyklas, pažinome daug žmonių ir veidų. Įstrigo bent keli šimtai praeities istorijų, nepagražintų ir nenuslepiamu istoriū. Yra pagrindo manyti, kad šimtinėj suaugusių vyrų gali vienas kitas atsirasti ir tokių, kokį Dirmeikis įtaria esant du trečdalius. Mano išmanymu, padori visuomenė savimi nusikaltėlių nedengia. Derėjo jų atsisiboti ir išelviams.

Darbininkas parašė, kad S. Narkėliūnaitė "yra viena iš tų Dirmeikio minimų DP. Kuo suteptos dabar jos rankos, tepasidaro išvadą tie, kuriems dar buvo neišku." Bet aš visada maniau, kad dideliai įsikarščiaavusiems žmonėms Dievulis apmąšo protą. Taip atsitiko ir Darbininko bendradarbiui, nes jis savo rašinį pavadino "Nusikaltimo fantazija ir jos išpildymas." Vadinasi, žmogelis pats nejučiomis pripažino, kad rašo ne apie tikrus dalykus, o tik apie nusikaltimo fantazijas, kurios jam atėjo į galvą. Kaip pavyks Darbininkui savo fantazijas išpildyti, pažūrėsime.

P. Iaplenę atlankė tokie vyrukai, kur dirba Vienybė ant prapulties. Tokių "kovotojų su bolševizmu" lietuvių kolonijose vis atsiranda. Dirmeikio laiškas yra lyg kokia druska į tų vyrų košę. Druska verta košės, košė verta virėjų.

Birželio 6 - 7 Tabor Farmoje J. Bachunas su PLB susikvietė apie 150 svetelių: laikraščių redaktorių ir leidėjų, radijo vlandėlių vedėjų, įvairių Bendruomenės vadų ir t. t. Kalbėjo daug, vis apie lietuvišką

spaudą. Nors mūsų Vienybė ten nedalyvavo ir nebuvo kviesta, bet apie ją buvo kalbama, ji buvo daugiau minima, negu visi kiti laikraščiai drauge paėmus. Ir vis apie Vienybę buvo kalbama neigiamai. Ir vis tos kalbos buvo tokio lygio, kaip šnekų moterėlių turguje.

Nepriderėtų Vienybei užpildinėti PLB svečius. Manytume, kad už tame pobūvy pasakytas kalbas atsakomybė pridera šeiminkai PLB. Taigi, norėtume, kad viena pati PLB ar su savo svečių pagalba įrodytų tokį teiginį, paremtų faktais: "VIENYBĖ jau yra įsirikavusi į tą pačią tarnybą, kurią atlieka komunistinė Vilnis, Laisvė" (žiūr. Draugas, VI, 9, psl. 2).

Argi Amerikoje nėra būdo apsiginti nuo nepagrįstų šmeižtų ir sudrausti šmeižikus? Čia jau reikalai išeina iš laikraštinių polemikos ribų.

(RED. PASTABA: Dėl šmeižtų Vienybė jau seniai tariasi su advokatais, amerikiečių laikraščių leidėjais, net ir su kai kuriais JAV vyr. pareigūnais. Šiuo metu teruošiami mūsų spaudoje tilpusių šmeižtų prieš Vienybę vertimai, rengiantis bylai teisme. V. T.)

Niekieno nepasirašytas suvažiavimo komunikatas rašo: "Lietuvių išeivija, vedama sunkią kovą dėl Lietuvos laisvės ir lietuviybės išlaikymo, turi rasti savyje jėgų tai kovai tesėti ir laimėti". Nereikia girtis -- kukliau būtų geriau. Pvz. ne "lietuvių išeivija", bet -- "kai kas lietuvių išeivijoj". Kai kas lietuvių išeivijoj tikrai visomis jėgomis dirba ir Lietuvai ir lietuviybės išlaikymui ir Lietuvos laisvei siekti. Bet taip netinka kalbėti apie visą išeiviją. Aš prisimenu mūsų lituanistinio švietimo chaosą, daugelį lietuvių jaunimo iš lietuviškos orbitos iškritusius ir nesutinku, kad kiekvienoj didesnėj kolonijoj pasišventusių tėvų ir mokytojų būriai jau yra visa "lietuvių išeivija." O kaip vedama "sunki kova dėl Lietuvos laisvės", puikią apžvalgą pereitam pusmety skaitėme kanadiškiuose Tėviškės Žiburiuose".

Keturi kunigai sukaktuvininkai

Didžiojo New Yorko lietuviams gerai pažįstami keturi kunigai šį pavasarį mini savo kunigystės 25 metų sukaktį. Kiekvienas jų skyrium jau buvo ar bus pagerbti atskirais parengimais, kurių metu susirinkę jų artimieji, bičiuliai ir parapiečiai pasidžiaugs ta jų švėnte ir jų nuveiktu darbu Bažnyčios ir lietuviybės baruose.

Vienybė šioje vietoje nors trumpai nori juos priminti newyorkiečiams, pabrėžiant ne tik jų buvimą mūsų tarpe, bet ir jų tiek pastoracini, tiek visuomenini darbą, kurio vaisiais naudojami platus lietuvių sluoksniams, pereina betkokias paprastes ribas.

KUN. JONAS PAKALNIŠKIS

Jau paminėjo savo sukaktį Amerikoje gimęs ir Lietuvoje augęs bei tenai mokslus baigęs dabartinis Apreiškimo par. vikaras kun. Jonas Pakalniškis.

Jo sukaktuvinės mišios buvo Apreiškimo par. bažnyčioje birželio 7 d. Po pamaldų tos parapijos salėje įvyko pietūs.

Kun. Pakalniškis yra gimęs New Yorke 1915 m. Su tėvais buvo grįžęs į Lietuvą 1921 m. Mokslus ėjo Veiviržėnuose, Šveškėnuose, Klaipėdoje, 1933 m. įstojo į Kauno kunigų seminariją, kunigu išventintas 1939 m. birželio 3 d.

Pradžioje buvo vikaru prie Kauno bazilikos, bolševikų ir vokiečių laikais vikaravo Pagirye, 1942 m. vėl grįžo į Kauno katedrą, kartu buvo ir gimnazijų kapellonu. Per Vokietiją atvyko į Ameriką 1947 m. Nuo 1948 m. dirba Apreiškimo par.

Šalia tiesioginio pastoracijos darbo, kun. Pakalniškis dirba daug su katalikiškuoju ir skautiškuoju jaunimu, yra Skautų Brolijos dvasios vadovas, mokytojauna Maironio vardo mokykloje, dirba su Vyčiais ir kt. draugijom.

KUN. LIONGINAS JANKUS

Kun. Lionginas Jankus savo sukakties minėjimą rengia birželio 13 d. Tą dieną ryte įsiai laiko pamaldas Vatikano paviljono koplyčioje. Vargonais muzikas Mykolas Liuberskis. Po pa-

maldų sukaktuvininkas padės lauko gėlių prie lietuviško kryžiaus. Vėliau Graikijos paviljono restorane įvyks pietūs.

Sukaktuvininkas yra gimęs 1912 m. Pagumerčių km., Kėdainių apskr. Kaune yra baigęs Pavasario aukštesniąją komercijos mokyklą, o kunigų seminariją Telšiuose. Kunigu išventintas 1939 m. birželio 3 d. Vikaravo Šveškėnuose, Skuode, buvo Skuode ir Kretingoje gimnazijos kapellonu.

Vokietijoje buvo Lichtenfelso liet. kapellonu ir Mainfranken srities dekanu, kapellonavu Hanau lietuvių gimnazijoje. Į JAV atvykęs 1950 m., pradžioje darbavosi Kalifornijoje, o paskui buvo pakviestas BALFO reikalų vedėjo pareigoms, kurias ir dabar eina, talkindamas ir kitoms organizacijoms bei spaudai.

KUN. VYTAUTAS PIKTURNA

Kun. Vytauto Piktornos sukaktuvinės pamaldos įvyks birželio 14 d. Angelų Karalienės bažnyčioje, kur sukaktuvininkas vikarauja. Pamokslą sakys prof. kun. Stasys Yla.

Sukaktuvininkas yra gimęs 1915 m. Kelmėje, Raseinių aps. Baigęs Šiaulių gimnaziją, įstojo į Kauno kunigų seminariją. 1939 m. baigė Vyt. Didžiojo Universitete teologiją. Kunigu išventintas 1939 m. birželio 3 d. Ligi bolševikų atėjimo buvo Kauno IV gimnazijos kapellonas. Vokietmečiu buvo Gestapo areštuotas, kalintas įvairiuose kalėjimuose ir nuo 1942 iki 1945 m. išbuvo Dachau koncentracijos stovykloje.

Tęsiama 12 psl.

Kun. dr. Stasys Valiušaitis

Newyorkiečiai pagerbs

kun. dr. Stasį Valiušaitį

JONAS VALAITIS

Kiekvieną dieną kas nors lietuvių mini vienokią ar kitokią sukaktį. Sukaktis įgauna didesnės svarbos, kai ji galima pamarginti įvairiu gyvenimu. Ypač svarbu, kai naujosios kartos lietuvis inteligentas pagerbiamas kitataučių, kuriuose, palyginti, per trumpą gyvenimo laikotarpį įgavo pasitikėjimo ir pagarbos.

Kun. dr. Stasį Valiušaitį, mokytojujantį Saint Leonard's High School, Brooklyne, jo kunigavimo 25 m. metų proga, pagerbia mokyklos vadovybė, pasikvietusi artimus tos mokyklos ir kun. Valiušaičio bičiulius ir bendradarbius. Įvertinimas lietuvi, auklėjančio Amerikos taip reikalingą auklėti jaunimą, yra pagerbimas ir lietuvių tautos, kurios sūnus įdeda į Amerikos gyvenimą gražų lietuvišką įnašą. Kun. Valiušaičio pasėtas grūdas Amerikos jaunime lietuvių tautai atneš gražų vaisių.

Kun. dr. Stasio Valiušaičio sidabrinio kunigystės jubiliejaus minėjimas įvyks šeštadienį, birželio 13 d. 12 val. St. Matthias vokiečių bažnyčioje, kampe Catalpa ir Woodward Aves., Ridgewood, Brooklyne, kurios ribose ši mokslo įstaiga per eilę metų jaunimą moko pavyzdiningą katalikišką dvasioj. Šv. Mišių metu diakonu bus kun. Antanas Račkauskas, subdiakonu kun. Angelo Pezzulo ir ceremoniarum kun. Francis Ruggles.

Mišių metu giedos St. Mattias parapijos didžiulis choras ir Liudas Stukas iš Hillside, N. J. Pamokslą pasakys Prel. dr. Juozas B. Končius, BALF pirmininkas. Po mišių tos parapijos didžiulėje salėje, 1 val. p.p. įvyks jubiliatui pagerbti vaišės, kuriose meninę programą atliks Barbara Urbonaitė ir Liudas Stukas, planu skambinant muzikui Algirdui Kačanauskui. Be to, gros Algirdo Starolio orkestras.

Tęsiama 12 psl.

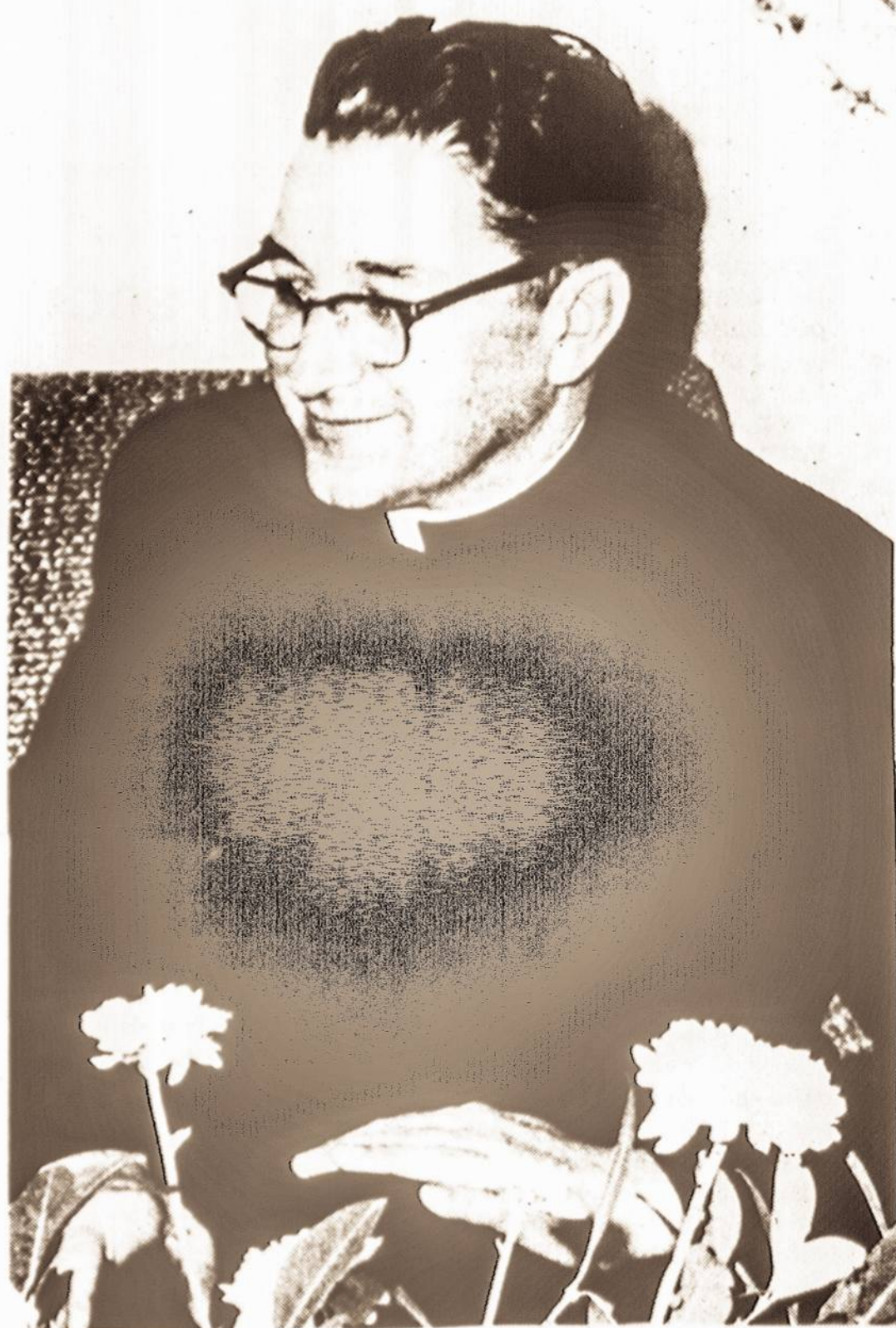
Kun. Stasys gimė 1910 m. rugpj. 13 d. Juodupiuos, Baisogalos valsč., Kėdainių apskr. pavyzdiningoj šeimoj, kurioj tėvai užaugino net 17 vaikų. Jo tėvas Nikodemas anais laikais jau buvo baigęs gimnaziją, tad, visiems vaikams subėję suteikti kiek įmanoma daugiau mokslo. Prez. Smetona tėvus už taip gausią ir gerai išauklėtą šeimą buvo apdovanojęs pažymėjimu.

Pradžios mokslą baigęs gimtinėj, Saulės progimnaziją Seduvoj, kun. Antano Skelčio pakviestas išvyko į Saleziečių gimnaziją Italijoje, iš ten buvo pasiųstas į Belgiją, kur Melles Les Tournay baigė gimnaziją ir scholastinę filosofiją. 1934 m. Lietuvoj įstojo į Telšių Kunigų Seminariją ir ją 1939 m. baigė. Birželio 3 d. iš Vyskupo Staigaičio gavo kunigystės šventimus, o birželio 18 d. Didžiuosiuose Šv. Antano atliaduose minint 500 m. bažnyčios įsteigimo sukaktį, atlaikė pirmąsias šv. Mišias. Vasaros sezonui paskirtas į Palangą, o rudenį perkeltas į Telšių Katedrą. Ypatinai pamėgo jaunimą, už ką Vyskupas Staigaitis kun. Valiušaitį paskyrė Telšių rajono pavasarininkų dvasios vadu.

Sovietų S-gai užėmus Lietuvą, kun. Stasys didesniu pasišventimu rūpinosi tėvynės ir bažnyčios reikais, kas nepatiko okupantams. Jų laikraštis Bezbožnik smarkiai jauną kunigą užpuolė. Telšiuose buvo likti pavojinga. Vyskupo patarimas, kun. Stasys palieka Telšius ir dingsta...

Vokiečiams užėmus Lietuvą, kun. Valiušaitis pasiskiriamas į Papilę, o vėliau į Mažeikius.

Kunigo Stasio pamokslai abiem okupantam labai nepatiko. Tuo labiau, kad jaunas, energijos kupinas, vakaruose gavęs ragauti demokratijos, mėgdavo ir pamoksluose įterpti ugnies. Pirmosios Sovietų okupacijos metais kun. Stasys Telšių Katedroje turėjo sakyti pamokslą per "Bernelių

Kun. Jonas Pakalniškis

Brazilijos lietuviai kviečia targon

Argentinos Lietuvių Balsas savo birželio 4 d. laidos pirmame puslapyje talpina Brazilijos lietuvių atsiųstą kreipimą į viso laisvojo pasaulio lietuvius. Rašoma, kad Brazilijos lietuviai paruošę memorandumą naujam Brazilijos prezidentui ir renka parašus ant specialių blankų, prašydami prezidentą leisti laisvai veikti Lietuvos Pasiluntinybei ir Konsulatui.

Brazilijos lietuviai kviečia ir viso laisvojo pasaulio lietuvius siųsti savo laiškus maršalui Branco, prašant grąžinti minėtas teises lietuvių istaigom.

Kaip žinia, Brazilijos vyriausybė 1961 m. yra uždariusi Lietuvos Pasiluntinybę Rio de Janeiro ir konsulatą Sao Paulo mieste. Pastarasis sukilimas pastatė valdžion prez. Branco, kuris pasisakė už visų pavergtų tautų laisvę.

Kun. Lionginas Jankus

MŪSŲ VILNIUS

K. A. GIRVILAS

Esmi Vienybėje rašęs, kad mes nieko negalime padaryti per daug, kai yra Vilniaus reikalas. Tokio galvojimo ir tokio nusistatymo nesu pakeitęs ne dabar, nors atsidėjęs skaičiau Stasio Ylos rašinį Drauge per du šeštadienius (bal. 25 ir geg. 2). Jo, rodos, buvo turėta tikslo įrodyti, jog Lietuviams nedera į Washingtono koplyčią dėti Aušros Vartų paveikslą. (Ar galėtų būti toks tikslas?)

Siekdamas savo tikslo, S. Yla prirašė keletą tūkstančių žodžių sudėję gausiai iliustracijų. Deja, pats autorius, tarsi, nebūtų tikėjęs tuo, ką rašė. Kaip įrodys, kad Vilnius negalima ar nedera imti pirmoju vieton? Ir kankintasi, griebtasi visa ko: niekinta vilniečių iniciatyva, kelta reikalo religinė pusė, traukta aikštumon kaip galima daugiau stebuklingų paveikslų, net Prancūziją ištraukiant, ir gąsdinta komunizmu. Tik vėl deja.

Praleidus tą žodžių ir vaizdų antplūdį, lieka gailėstis: ko autorius nori, ko jis čia kankinasi, tiek daug rašydamas? Imk kam ir įrodyk, kad Vilnius reikia užmiršti, o imti galvoti apie kurią Žemaitijos užkampį! Įrodyk, kad iš to savęs prievartavimo bus daugiau garbės Marijai ir daugiau gero Lietuvai! Įrodyk, kad, išmesdami iš P. Šv. Litanijos Aušros Vartus ir įdedami to vieton kurią kitą Marijos paveikslą vardą, mes atkreipsime nūdienės realybės eigą; prie "daugaus kovos būdo" priartėsime, pagal S. Ylos prielaidą jo straipsnio pabaigoje.

Ir didžiausias yra deja, kad S. Yla pavertė save kažkokios piktos valios irankiu. Dievaž, vilniečių

žodžiai buvo kaip malda; tikrai tikinčių ir dvasiškių gerbiančių žmonių verkimas, ir toks atžagarus abuojumas jiems buvo parodytas. Po to eina tokia S. Ylos dialektika, kaip kaltinimas savo tautiečių polonofobija, inferiorizmu, visur kyšančia panieka ir galiausiai sviedžiami į juos tokie nešvankūs žodžiai, kaip "lenkų sijonas".

Galima numanyti, kaip po to pasijuto vilniečiai patriotai. Imant juos reikia pačiam būti kurios negerovės apimtam, kuo nors apsvaigusiam ir nesusivaikščiam, ką darąs. Arba tai yra griebimasis klasingos dialektikos metodo: vartok visas priemones, kad tik savo tikslo pasiektumei.

Ir klausimas yra, kas vertė S. Ylą griebtis tos dialektikos? Jis rašo: "Kaip paaiškinti koplyčios lankytojams, kad Vilnius su šventove visuomet priklausė Lietuvai?" Ar tai nėra tas pat, kaip klausti, "kaip paaiškinti, kad lietuviai visuomet buvo lietuviai, o ne lenkai ar rusai?" (Gi abeji mus savinasi!) "Šios prielaidos, žinoma, neįrodo, jog lenkai kuriuo nors būdu būtų brovęsi į mūsų reikalą." Tas pasako, jog S. Yla vis dėlto žino, kad nėra tokio mūsų reikalo, juoba Vilniaus atveju, į kurią lenkai nebūtų brovęsi.

Kokia yra S. Ylos logika ir "prielaidos": "Gera yra Marijos kultu ginti Vilnių, nes taip darytų lenkai katalikai..." Toliau: "Lenkų kompleksas, kaip matom, jaukia mūsų savitą vertybių pajautimą ir muša iš rėmų blaivų galvojimą." Nuo to "jaukimo", matyt, pirmiausia pats S. Yla kenčia tame balsiame savo straipsnyje ir čia beliktų pasakyti: magister, doce te ipsum! Ypačiai susijaukęs jam galvojimas jo pareiškime: "Atro-

Šv. Jono bažnyčia Vilniuje.

do, jog komunistai geriau žino už mus, kuri Marijos šventovė reikalingesnė Lietuvai ir pavojingesnė jų tikslams." Kas čia implikuojama?

Dabar S. Ylos mąstymas.

1. Kur jis mato perdėtą žaidimą patriotizmu? Ar lietuviai yra kada buvę perdėdą savo patriotizmą?

2. "Patriotinis jausmas be kultūrinių istorinių šaknų". Ar tai nėra "Polskie

Apostolstwo na Litwie" dvasios pareiškimas? Gi pats S. Yla savo samprotavime religiją teturi; visa kita jam ne kokios šaknys, o tik nudžiūvusios išbėgos.

3. Kas ir kur religiją lenkia tautiškumui? Jei Aušros Vartų vardas bus Washingtono koplyčioj, kur tada religijos pažeidimas?

4. Ar ne pats S. Yla yra išsikibęs į kieno nors sijoną (imant jo paties žodį) ir lyg nesuvokia, kieno sijonas:

lenko, maskoliaus, airio, ar tik vyresnio dvasiškio?

5. Jis atsimena Vilnių Vaduoti S-gą ir vilniečius, o Aušros Vartų Panelės Šv. Litanijoj jis lyg nežinotų, nors tai buvo giedama visoje Lietuvoj. Tai kaip koks vox populi. (Kiek to buvo mano paties šeimoj!) Dėl kurio sijono S. Ylai tokia taktika? Kodėl jis užmiršta lietuvių giesmes ir maldas? Ir jis

Tęsiama 8 psl.

Nauja statyba Vilniuje

Mūsų Vilnius

Atkelta iš 7 psl.

nuetina į tokią "pažibą": "Ar dėl to kitos šventovės pasidaro bereikmės?" Tai tik pigi "salesmano" šneka.

6. Marijos kultas, esa, neiškilęs į platesnės reikšmės objektą, — ir kas kaltas? Jei būtų iš karto palmta Aušros Vartai, nebūtų kilusi ši koki kontroversija. Lietuvos religiniai jausmai ir patriotizmas būtų besą gražiai sudėti prie Marijos paveikslu. Gi dabar pats S. Yla verkia dvejodamas. Jis junta, kad šiurkšti jo dialektika daro keleriopą balsią žalą, ir mūsų religijai, ir mūsų patriotizmui.

7. "Gera ir teisinga kovoti tiesią ir garbingą kovą už tautą ir sostinę," pripažįsta S. Yla, bet čia pat jis krinta į pasimizmą (religijai): "Dangus, atrodo, veda kovą kitoj plotmėj..." Vadinasi, jam yra pagundos tarti žinant, kaip dangus kovoja. Galima tai pavadinti drąsa, tik ji, alman, taip naičiai pasireiškusi.

8. St. Yla duoda atramos ir nereliginiam žmogui, pažymėdamas, kad apsirėškimali Prancūzijoje tenykščiamis žmonėmis jokios pagalbos nedavė. Atseit, jos gali nebūti ir Lietuvai. Ar ir čia bus S. Ylos "dangaus kovos kitiškumas?"

9. Ilgas S. Ylos straipsnis davė keletą sarkazmų, žiupsnį ižaidimų, eilę nepagrįstų tvirtinimų ir visa pasibaigia abejotmais. Visa tai — kam?

Iš S. Ylos aš būčiau laukęs ne dialektikos, o gražaus jautraus rašytojo pasisakymo. Dievaž, kas galima sakyti prieš Vilnių ir prieš Aušros Vartus? Prieš "tiesią ir garbingą kovą už tautos sostinę"? Tai "sujaukimas", ir jis bus sukėlęs S. Ylos straipsnio anemiją. Ar nekils dėl to anemija ir nupatrijotintoj Washingtono koplyčioj?

Vienas šviesus lietuvis, geras katalikas pasakė: "Vyskupas nutarė, ir tai jo dalykas. Man belieka tik auką atiduoti". Lygiai kaip kunigų lenkininkų Lietuvoj: pradėjo klebonas sakyti pa-

mokslus lenkiškai, taip ir turi būti. Roma locuta, causa finita. Ką čia parapietis gali daryti? Ar derėtų mūsų dvasiškai čia parodyti gilesnio mąstymo negu S. Ylos?

P. S. Šį straipsnelį man parašius, Naujienose pasirodė J. Pronskaus žodis. Žinoma, jis pagavo mano dėmesį. Svelnus, apdairus ir turinčias darbas, bet tuo pat ir sunkus smūgis vargšui S. Ylai. Va, kur galvoji mas sine ira et studio! Būklės klaidumas kyla iš to, kad vilniečių pietiškumas buvo taip judiškai nustumtas į Naujienas, ir dabar S. Ylos išūlumas atlyginamas tokio kilniu J. Pronskaus žmoniškumu. Gaunamas išpūdis, kad nūdien į dvasininką nesikreipk su malda (vilniečių klaidai), o vartok gerą kumštį. Nelyginant tie deržimordos, kad buvo įsi brovę pas Pranę Lapienę. (Žiūr. geg. m. 14 d. Vienybės nr.).

Dalia mūsų dalužė tremtyje! Išblokštojo žmogaus likimas. Nervai ir ašaros, kaip kada Ad. Mickevičiui. Regėkime. Žymi veikėja Chicagoj S. Pipraitė, nuvilta tremtinių dėl savo knygos, kitą išleido Lietuvoje. Ir ką jai padarė lietuviai "gryniję patriotai"? Kur ji šiandien? Kas čia laimėjęs delnus trina ir juokiasi? Ai, ai, ai, mums visiems...

LIETUVOJE

Kupiškio rajono laikraštis skelbia, kad partizanų kare dalyvavo kupiškėnai: P. Karaliūnas, A. Braknys, A. Mickevičius, P. Murauskas, P. Putrimas, A. Markauskas, Z. Bridikas ir J. Baltušis. Skuodo rajono laikraštis rašo, kad 1941 metais "nacionalistai" nužudė Stasę ir Leonardą Mažrimus.

Aušros muziejuje Šiauliuose pernai buvo suruošta pirmoji vietiniam dailininkams paroda, kurioje šie išstatė 54 darbus. Organizavo Vilniaus Dailės instituto auklėtinis J. Kmiellauskas. Antroje parodoje šimet dalyvavo 9 dailininkai, išstatė per 60 kūrinių. Grafikas G. Bagdanavičius parūpino Šiaulių miesto ir apylinkės vaizdų. L. Benedišūnienė 12 akvarelų visokių vaizdų. Vyriausiu miesto dailininku yra Vilniaus instituto auklėtinis St. Olechnavičius, išstatęs parodoje 4 darbus (jų tarpe Jaunos Balerinos, Statybinių). Kitas Vilniaus instituto auklėtinis — V.

Scena iš komp. Eduardo Balsio baletu "Eglė žalčių karalienė". Eglė — balerina T. Šventickaitė-Kunavičienė, Žilvinas — H. Kunavičius. Baletas, prieš keletą metų pastatytas Vilniuje, ir dabar turi didelio pasisekimo. "Eglės žalčių karalienės" muziką įrekorduotą magnetofoninėse juostose V. Tysliavienė parsivežė iš Lietuvos ir dabar tariamasi su įvairiomis bendrovėmis išleisti plokštelėse. Šiomis dienomis V. Tysliavienė gavo daugiau muzikos kūrinių iš komp. Vytauto Klovos įrekorduotų juostose, ir netolimoje ateityje numatoma išleisti plokštelės.

Trušys išstatė 12 freskų, ypač pavyko Mergaitė, Pats parodų organizuotojas Kmiellauskas pasirodė įvairios technikos darbais: alieju, tempera, tušas, ofortas. Skulptorius A. Toletkis išstatė pavykusią gipso statulą studento Portretas. Kmiellauskas, Trušys ir Toletkis yra vietinio Pedagoginio instituto mokytojai. Parodoje dalyvauja ir teatro dailininkė Joana Tautjanskienė, jaunas tapytojas V. Verbickas (kultūros namų dailės mėgėjų ratelio vadovas) ir Šiauliuose gyvenęs estas E. Ossas, Tartu dailės instituto auklėtinis. Šie du dirba Elnio odos įmonėje.

Lietuvių tarpusavio kare kolchozų steigimo metu Daujėnuose, rašoma, žuvę Baltuškių kaimietis Jonas Kaupas. Domas Prakaitis.

Jo sūnus Erikas ir Pranas Pelešinas.

Sovietijoje (ir Lietuvoj) diktatūra siekia įvesti "darbo pasus", kurie, pasak Lietuvos Aukščiausios Tarybos deputatą V. Černiauską: "Manau, kad darbo pasas labai padėtų geriau ir realiau įgyvendinti partijos reikalavimą: kas nedirba, tas nevalgo." Lietuvoje, atrodo, kai kurie kolchozinkai, kad ir sunkiai dirba, bet vistiek negauna pakankamai pavalgyti.

Vilniuje išėjo II-tas Tautosakos tomas. Čia 560 liaudies dainų (pusė — su melodijomis), ir 53 raudos. Yra keletas ir Amerikos lietuvių "emigrantinių" dainų.

PILĖNAI

Complete Folk Opera - In Four Acts

VILNIUS NATIONAL OPERA COMPANY

EUROTONE

VYTAUTO KLOVOS opera "Pilėnai, neseniai išleista plokštelėse Eurotone bendrovės New Yorke, turi didesnio pasisekimo, negu buvo tikėtasi. Užsakymai gaunami iš viso pasaulio. "PILĖNŲ" operos plokštelės galima gauti Vienybėje. Kaina \$12.00. Su perstuntimu \$12.50.

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW MAZEIKA
Savininkas

80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: Virginia 9-3112

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA

Patarnauja perkant ir parduodant namus, įvairiuose apdraudimo reikaluose, užpildant (Income) taksus.

J. ANDRIUŠIO TRAVEL BUREAU

Parduoda bilietus visomis susiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Money Orders.

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y.
Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien - 9 v. r. Iki 9 v. v.

Svečiuose pas Argentinos lietuvius

Salomėja Narkėliūnaitė

Mano buvimui Argentinos padangėje einant prie pabaigos, BALSO leidėjas sako, kad netrukus turėsime progos susipažinti su viena labiausiai įdomių lietuvių šeimų, ir pranešė, jog vieną vakarą vykstame pas Joną ir Kataliną Čekanauskus Sarandí vietovėje.

Jau anksčiau buvau girdėjusi apie tą šeimą. Tai Argentinoje gimęs lietuvis inžinierius. Atsiradome pas Čekanauskus mes tryse — aš ir Pranas Ožinskas su žmona. Dar buvo ankstus vakaras, jų vaikų nebuvo namie, nebuvo dar sugrįžę iš mokyklos. Jų dukrelė Olga, šalia studijų Buenos Aires universitete, kartu su kitais jaunosios kartos dalyvauja prie neseniai įkurtos radijo valandėlės. Ji tenai skaito ispaniškai savo rūpestingai parengtas paskaitas apie lietuvių liaudies dainas, šokius, tautosaką ir bendrai apie Lietuvą.

Toji radijo valandėlė, pavadinta "Lietuva prisiminimuose", yra pirmoji Pietų Amerikoje jaunimo valandėlė. Turi atstovus iš visų draugijų ir jos būstinė pas Čekanauskus. Programa transliuojama šeštadieniais nuo 2:30 iki 3 val. Ateityje ketinama pereiti į valandą.

(Anksčiau buvo tekę susitikti ir pasikalbėti su jų patarėju Juozu Petraitčiu. Jisai jiems talkina kultūrinuose klausimuose. Petraitis pageldavo, kad jaunimui ateityje kas talkon su lietuviškos muzikos plokštelėmis.)

Kita Čekanauskų dukrelė — jauniausoji — Blanca su broliu Rubenu yra šv. Cecilijos choro nariai.

Su Čekanauskais kalbėjome apie viską, žinoma, pirmiausia apie tą radijo valandą. Atrodė, kad tėvai ugningai pritarė jaunimo sumany-

mui tą programą išlaikyti ir, manau, kad ją gerokai padaria savo lėšomis.

Bet su Čekanauskais bendrai apie viską galima kalbėti, jie daug kur buvę, daug matę. Neseniai jie yra lankęsi Europoje, daugiausia Vokietijoje, kur jiems teko susipažinti su Vokietijos fabričių įrengimais, tvarka ir švara.

Turbūt, nuo vokiškos tvarkos ir švaros neatsilieka ir moderniškais Čekanauskos varžtų fabrikas "Neris", kurį jisai mums aprodė po to, kai jo rezidencijoje praleidome porą valandų su jais besikalbėdami ir jų vaišiniami.

Savo gyvenime nesu mačiusi taip švaraus ir tvarkingo fabriko, kaip Čekanauskų. Vaikščiodama nuo mašinos prie mašinos, kurios švarutės (ir naujos) kaip kareiviai stovėjo išrikiuotos, susipažindama su jų atliekamą darbu nuo žaliavos (įvairaus storio vėlos) iki varžto, galvojau sau, kad, turbūt, jeigu vidurnaktį pakeltum inž. Čekanauską ir paklaustum, kokioje lentynoje ir dėžutėje kokie varžtai padėti, jisai nesvyruodamas tuojau pat nurodytu.

Kiek inž. Čekanauskas tvarka pasižymi savo dirbtuvėje, tiek jo žmona ponía Katalina yra karalienė namuose. Bet yra jai kur ir karaliauti. Namas jų nelyginant kokia piliis. Kilimai, marmuras, veidrodžiai... tarnaitė... du automobiliai kieme. Taigi, ir šitaip gražiai yra gyvenančių mūsų tautiečių, galvojau sau, atsimindama eilę jau aplankyty vietų, kur lietuviai buvo įsikūrę mažose dirbtuvėse.

Kai jau buvome pasikalbėję ir pasivažiinę, Čekanauskai pavežėjo mus po Buenos Aires miesto centrą bendram vaizdui susidaryti ir teiravosi, kaip man patinka jų federalinė sosti-

Inž. Jonas Čekanauskas (kairėje) savo fabrike paaiškina mašinų veikimą. Toliau į dešinę: S. Narkėliūnaitė, O. Ožinskienė, Katalina Čekanauskienė.
P. Ožinsko nuotrauka

nė. Man gi ji atrodė kaip New Yorkas, tik buvo kiek mažiau apšviesta. Pravažiavome pro būdingesnes vietas, jų tarpe pamačiau ir Colon teatrą, kuriame savo metu yra koncertavę Lietuvos menininkai priešakyje su Kipru Petrausku.

Tai vis buvo gražūs prisiminimai jiems. Buvome ir beužsimiršę apie dabartį, bet ją priminė Čekanauskos automobilio padanga, kuri visiškai prie BALSO patalpų ėmė ir paleido garą. Tada dar praleidome kartu keliolika minučių, ligi šeiminių kas uždėjo naują ratą.

Ilgai galvojau ir dar su Ožinskais kalbėjome apie Čekanauskus. Pinigais skaičiuojant, jų fabrikas ir nuosavybė sudaro didelį turtą. Nors užsakymų daug nėra, kaip inž. Čekanauskas pasakojo, bet fabrikas dirba, nors toli gražu ne tiek, kiek galėtų. Fabrikas parengtas mišiniškai gamybai. Šeiminiųkas tikisi, kad gal ateis geresni laikai.

Inž. Čekanauskas su ponía Katalina, nežiūrint savo

turto, atrodė labai malonūs žmonės, o ir iš argentiniečių pasakojimo susidariau išpūdi, kad jie remia ir dalyvauja visur, kur tik lietuviški reikalai.

Apsilankymas pas Čekanauskus jau ir buvo vienas mano paskutinių paviešėjimų pas buenosairiečius. Kai rengiuosi dabar palikti Buenos Aires, čia pat mintin ateina mano pats pirmasis apsilankymas pas nedidelės dviračių taisyimo dirbtuvės savininką, bet taip pat malonų lietuvių ir veikėją Napoleoną Katiną. Tai buvo pačią pirmąją mano atvykimo dieną — rugp. 14 d. Tada, vos truputį pamiegojusi po kelionės iš New Yorko, su BALSO redaktorium Kasrantu Norkum dalyvavau Katino 55 metų amžiaus sukakties šventėje ir pirmą kartą pamačiau, kaip argentiniečiai vaišiniasi. Pirmą kartą pamačiau, kaip jie kepa asadą ir susipažinau su vietos lietuviais.

Toje vakarieneje susipažinau su Katino žmona Sofija, jų dukrelėm Rosita Ro-

lando ir Zuzana, kuri, kaip vėliau mačiau, dalyvauja Rambyno ansamblyje. Tenai pat buvo ir jaunas studentas, kitas Rambyno dalyvis, Hektoras Levanavičius su savo tėvais, Liet. Bendruomenės veikėjas J. Kanapinskas, L. Krompolcai su dukra, F. Daukai, J. Kriščiūnai ir kt.

Pas simpatingą Kapoleoną Katiną, asados dūmams prieangyje rūkstant, išbandžiau ir jų šampaną, kuri visi gėrėme į šeiminių sveikatą. Čia padariau ir savo pirmąsias nuotraukas Argentinoje. Gi dabar, jau su pilnu jų glėbiu, rengiuosi Argentiną palikti, nes turri kišenėje bilietą, ir Brazilijos oro linijos lėktuvais netrukus mane neš į Sao Paulo miestą.

(Bus daugiau)

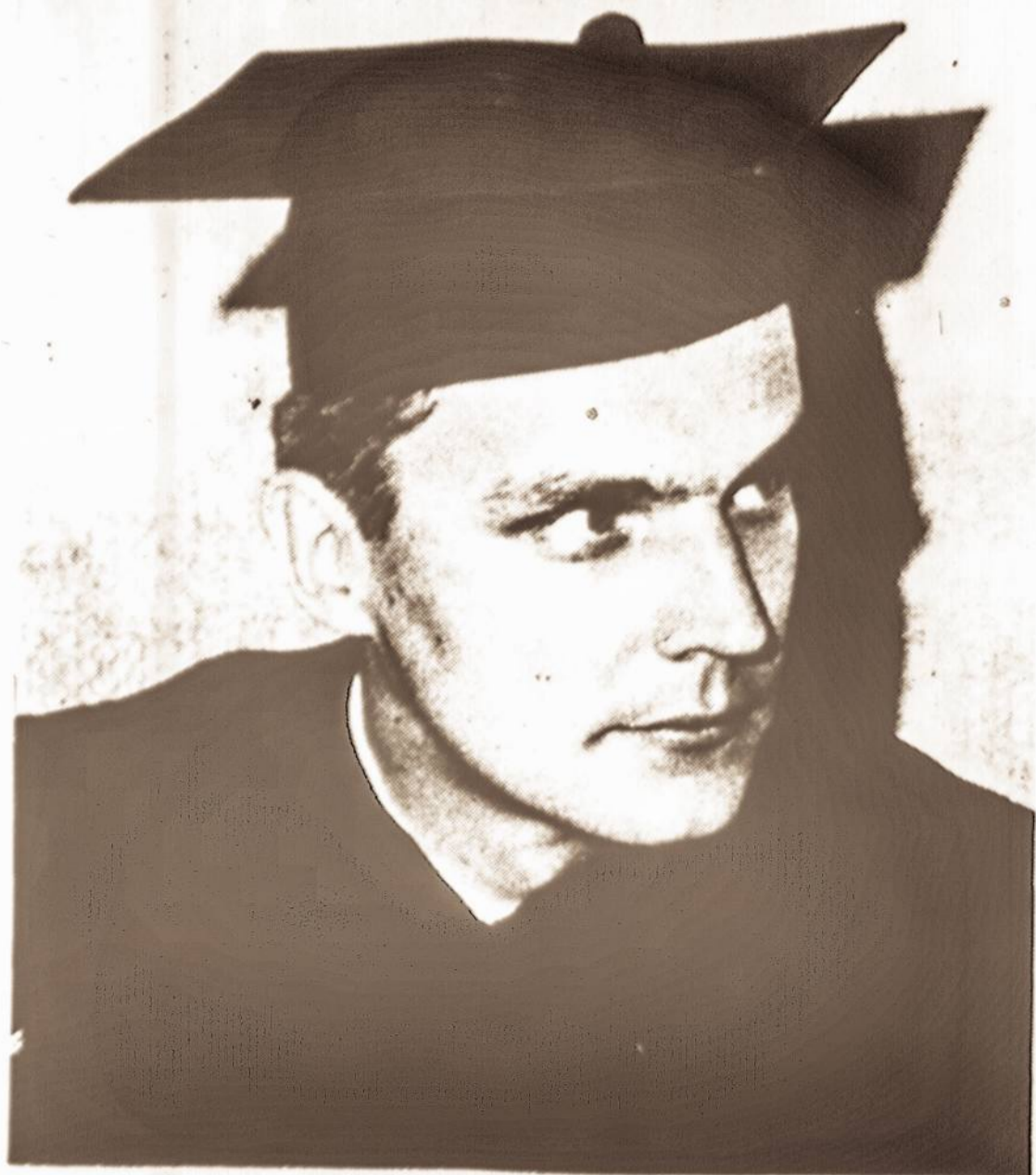
Užsienio politikoje

Pietryčių Azijos gyventojai neturi ramybės nuo II Pas. karo pradžios: išgyveno japonų okupaciją, išsilaisvinimo kovas nuo Prancuzijos ir Anglijos kolonializmo, dabar gyvena komunistų sambrūzdžius. Kraštas, atrodo, yra Azijos Balkanai, kurie galėtų, kaip Europos Balkanai, įžiebt pasaulinį karą. Čia susikimba dvi galybės: Amerika ir Kinija. Amerikos interesas ne vietos gyventojai, kurie juk neturi demokratinių idealų, politiniai nesubrendę, ekonominiai nenaudingi, Amerikos interesas tėra neleisti Pietryčių Azijai patekti išimtinai raudonajai Kinijai, nes tada iškryptų dabartinė galių pusiausvyra.

Kinų sustiprėjimas nebūtų malonus ir Maskvai, kuri, kaip Washingtonas (iš dalies, atrodo, ir Kinija) nenori, kad Azijos Balkanai kitą pasaulinį karą įžiebtų. Tačiau kinams šiuo momentu yra patogiu be didelio pavojaus lošti visomis turimomis kortomis. Jie ir šienauja. Anksčiau ar vėliau bus prieita visoms pusėms sveikas išsprendimas — Pietryčių Azijos neutralizacija. Kur trys nesutaria avinėliu pasidalinti, gali sutarti ji sveiką palikti. Panašios neutralizacijos norėdavo Pabaltijui mūsų vada (Smetona, Voldemaras), nes tikėjo tuo kraštą išgelbėti nuo Rusijos ir Vokietijos užmačių. Deja, nepavyko.

55 metines švenčiant... Napoleonas Katinas (dešinėje) su savo žmona ir dukromis prie sukaktuvinio torto. Kairėje Liet. Bendruomenės veikėjas J. Kanapinskas.

VAIDOTAS JAKAS, brooklynietis, šį pavasarį baigęs Columbia University School of Architecture bakalauru laipsniu. Šiuo metu jisai su žmona ir sūneliu yra išvykęs poilsio į Long Island, o netrukus rengiasi keltinon į Europą. Apmokamą keltinonę jisai laimėjo už savo pasirinktą temą mokslo baigimo darbui.
S. Narkellūnaitės nuotrauka

Vasaros karščiams artinantis

Vasaros karščiai jau čia pat. Automatiškai pajusime jų užkraunamą našą tiek darbovietėje, tiek traukinyje, tiek namie.

Patogūs ir lengvi drabužiai bei įvairūs vėsintuvai dar neišspręs problemos, jei prakaituodami neteksime druskos savo organizme.

National Safety News nurodo, kad, nustojus 5% druskos organizme atsiranda nuovargis, prie 10% druskos nuostolio prarandama valią dirbti, prie 20% nuostolio jau reikia dirbti prisivertus ir prie 30% druskos nuostolio jau darosi silpna. Pastarieji trys atvejai jau priksiriami prie populiariai vadinamos "heat fatigue".

Organizmui netekus 40% druskos, atsiranda vadinamos "karščio spazmos" ir prie 50% druskos nuostolio -- alpimas.

Nepapildžius druskos ir vandens, atsargų, organizme gali atsirasti rimtų sutrikimų.

* M. Banionienė 67 m, amžiaus, gegužės 20 d. atvyko į New Yorką iš Lietuvos. Ji tuoj pat išvažiavo pas savo vyrą M. Banionį, 4828 Kennedy Ave., East Chicago, Ill. Banionis Amerikoje gyvena nuo 1950 m.

Lietuvos pramonės prižiūrėtojas P. Kulvietis pradžioje Lietuvos gyventojams šiais metais 4,000 šaldytuvų, 80,000 dulkių siurblių (vacuum cleaners) ir 20,000 televizijos aparatų. Vilniuje Vingio parko estradoje buvo rodomi jų pavyzdžiai: šaldytuvai "Snaigė", televizoriai "Tempas 6," siurblys Saturnas.

Laiškai iš Amerikos

Įtarimų sienos tarp tautų esti ne vien tik šaltojo karo metu tarp Rytų ir Vakarų. Kartais net ir mūsų draugiški alijantai nepasitiki mūsų intencijomis ir klaidingai interpretuoja mūsų politiką -- ir ne visada be priežasties. Gal būt, yra natūralu, kad turtinga ir galinga Amerika būtų stebima su nepasitikinčiomis akimis. Mes taip pat turime abejonių apie mūsų draugus ir alijantus, kaip, pvz., apie generolo De Gaulle Prancūziją.

Klaidingas kitų žmonių ir jų gyvenimo būdo aiškinimas yra beveik universalus. Jis kyla iš aukšto susikurtą nuomonę ir, jeigu keičiasi, tai keičiasi tik palaipsniui geresnio pažinimo ir artimesnių ryšių įtakoje. Norint padėti pakeisti tokius klaidingus įspūdžius apie JAV ir pakelti tarptautinį susipratimą, prieš 14 metų buvo pradėtas Laiškų iš Amerikos vajas, remliamas Amerikos Tarybos Tautų Tarnybai (American Council For Nationalities Service -- ACNS).

Pradėdama šį vaju, ACMS ypač pabrėžė didelę laiškų iš Amerikos galią santykių pagerinimui tarp mūsų tautos ir kitų tautų. Kas yra rašoma asmeniškose laiškuose į užjūrius, gal būt, nelabai domintų svetimuosius, bet jie yra skaitomi draugų ir giminių su dideliu dėmesiu.

Iš tikrųjų draugodraugiai ar šeimos šeimai Žodžiai turi savyje didelių įtikinimų. Laiškų galios įrodymui mums tereikia prisiminti, kad milžiniška emigracijos banga į šį kraštą buvo didėle dalimi paskatinta laiškų iš tų asmenų, kurie atvyko į Ameriką ir pamatė, kad apsimoka apie ją parašyti likusiems namie draugams.

Kai rašome apie save, savo vaikus, darbus, bendruomenes, duodame daugiau negu tik paprastą mūsų privačių gyvenimų aprašymą. Ir tai su kiekvienu mūsų sekančiu laišku sudaro aprašymą apie Ameriką, nes aprašymas apie Ameriką yra kiekvieno asmens gyvenimo aprašymas apie paprastus, kasdieninius dalykus, kurie stūeikia žmogiškos reikšmės Amerikos gyvenimo būdui.

Kitais žodžiais išsireiškus, Amerikos istoriją sudaro tai, ką mes, kaip žmonės tikime ir dėl ko dirbame namie ir užsienyje. Ir tai gali būti pavadinta mūsų demokratinių įsitikinimų pagrindu. Vyras ir moterys kituose kraštuose turi būti užtikrinti, kad Amerika dirba taikai, kad mes einame už žmogaus vertę, kad mūsų kraštas siekia geresnio gyvenimo žmonėms visur.

Kiekvienas mūsų gali pabrėžti šį svarbų punktą savo laiškuose į užjūrius. Mūsų paprastas liudijimas, paprastais žodžiais išreikštas, daro tokį įspūdį, kuriam joks oficialus pasisakymas negali prilygti. Rašydamas apie Ameriką, jos gyvenimą, taisydamas klaidingus įspūdžius, kiekvienas mūsų galime pasidaryti kalbėtojas už JAV.

A. C. N. S.

MOKYKLINIAI METAI-ŠOKYJE

Vilniuje išeinamo Literatūros ir Meno žurnalo geg. 23 d. rašoma:

Birželio 27--28 dienomis Vingio parke ir Žalgirio stadione vyks Respublikinė moksleivių dainų šventė. Pirmąją dieną pasirodys jungtinis moksleivių choras, pučiamųjų instrumentų orkestras, o antroji -- šokių diena.

ŠOKIŲ DIENOS PASIRODYMO TEMATIKA -- Sveiką mokyklai kaip pasakoja vyr. šokių vadovas artistas J. Gudavičius Vilniuje išeinančio Literatūros ir Meno žurnalo geg. 23 d. laidoje. -- Rugsėjo pirmąją abiturientai pasitinka pirmąkart į mokyklą atėjusius mažylis, palydi juos į klases. Taip prasideda mokslo metų kiekvienoje mokykloje. Taip prasidės ir šokių pasirodymas, o toliau -- ištiesi mokslo metais, kupini kasdieninių mokinių rūpesčių, įstabios darbo ir poilsio romantikos laktų atelies svajonių (kuris nenori tapti kosmonautu?) ir nuoširdžių susitikimų su tolimais draugais stovyklose. Ir pagaliau -- lik sveika, miela mokykla Prabyla šimtabalsis mokyklinių skambučių orkestras -- tai spalvukai kviečia abiturientus į paskutinę pamoką. Bendro mokyklinio valso sukury sukasi visi 5000 jaunųjų šokių, -- spalvukai, pionieriai ir vyresniųjų klasių moksleiviai. Pasirodymas taip ir vadinasi: "Mokykliniai metai."

Ruošiantis šventei, svarbiausia problema buvo repertuaro sukūrimas, ypač spalvukams ir vyresniųjų klasių moksleiviams. Būsimos dainų šventės šokių vadovai LTSR nusipelnusių mokytojų A. Gužaitytė, L. Vaičiulienė, K. Poškaitis, Z. Duobienė, K. Motūza sukomponavo naujus šokius, jų tarpė nemaža pagal kompozitorių R. Žigaičio ir A. Balčiūno muziką.

Na, o repertuaro paruošimas buvo šokių vadovų rankose. Įdomu pažymėti, jog jauniems šokėjams mokyklose dažniausiai vadovauja ne choreografai, o įvairiausių dalykų dėstytojai -- chemikai, istorikai, netgi griežtieji matematikai. Visas jų pasiruošimas -- laikas nuo laiko organizuojami kursai. Tačiau entuziazmas iš tikro visogalis. Štai ryškūs pavyzdys: gydytojas iš Kauno J. Žaltauskas paruošė keturis šokių ratelius, kurie visi atrinkti į dainų šventę. Po tris ratelius gerai paruošė Anykščių rajono Troškūnų vidurinės mokyklos mokytoja E. Jauslaitienė, Švenčionių į vidurinės mokyklos mokytoja P. Bielinienė, Švenčionių mokyklos-internato mokytoja E. Burokaitė.

Negalima nepakalbėti apie tą įkarštį su kuriuo dirbo šokių vadovės-konsultantės E. Petrauskienė iš Kybartų, G. Jarmolaitė iš Šilutės, B. Būtėnienė iš Rokiškio, D. Radvilavičienė iš Plungės, T. Stanikūnienė iš Biržų ir kitos. Kaip taisyklė, į dainų šventę daugiausia dalyvių atvyks iš tų rajonų, kur dirba aktyvūs mokinių saviveiklos vadovai. Daugiausia saviuolinkų laukiame iš Vilkaviškio rajono -- net 1079, iš Kapsuko rajono atvažiuos 880, iš Šilutės rajono -- 878 moksleiviai.

Repertuarą mūsų jaunieji šokėjai paruošė puikiai. Netrukus tuo bus galima įsitikinti: sušoks -- gražu bus žiūrėti!

Nutils vaikų balsai stadione, išsiskirstys rateliai žaliuoje vejoje. Tačiau ir didelėje miesto mokykloje, ir mažoje kaimo mokyklėlėje dar ilgal skambės šventės dainos, bus šokami tie šokiai. Dainuos ir šoks visos respublikos moksleiviai. Šventė jiems davė dainas, praturtino jų saviuolinkų gausiu repertuaru, kurį jau dabar jie yra išmokę ir pamilę. Be to, kiekvienas kolektyvas iš šventės parsiėmė puikią dovaną -- naujus drabužius, kuriais vilkėjo pasirodymo metu. Naujas pionierių uniformos sprendimas, tautinių rūbų stilizavimas, skoningas spalvingumas rodo, kaip atsidėję dailininkai A. ir V. Nasvyčiai kūrė eskizus šioms kostiumams.

Šventė -- tai tartum didelės moksleivių saviuolinkų apžiūros baigiamasis koncertas. Jos sėkmė bylos apie išaugusį visos respublikos jaunųjų saviuolinkų, o tuo pačiu ir jų vadovų meistriškumą, leis tikėtis didelio estetinio-auklėjamojo poveikio moksleiviams. Tai bus ne tik moksleivių šventė. Tai mūsų visų šventė, ataskaita visuomenei -- sako vyr. šokių vadovas.

V. Bartusevičiaus vedamas Lietuvos valstybinis dainų ir laudies šokių ansamblis koncertavo eilėje Rytų Vokietijos miestų. Vokiečiams ypač patiko artisto Giedraičio pagyvenusį, Butleravičiaus šokis Gaidys, Budriaus birbyne grotas B. Dvaronio Prie ežerėlio, liaudies instrumentų penketukas ir merginos kanklininkės. Gaila, kad Amerikos lietuvių negali išgirsti to ką girdėjo rytų vokiečiai.

Jack D. Reamer REAMER & SON INC. Robert F. Nark Visokios rūšies apdrauda

APDRAUDŽIAME VISOKIUS AUTOMOBILIUS, BET KOKIO AMŽIAUS VAIRUOTOJUS
175 REMSEN STREET, BROOKLYN 1, NEW YORK
Telefonai: MAin 4-6400. Naktį BU 7-2807

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.

Telefonas: Virginia 6-9683

Sportinės nuotrūpos

EDVARDAS ŠULAITIS

Didmeisteris Robert Fisher, apie kurio simultaną Ciccero mieste buvome rašę praėjusį kartą, Jungt. Amerikos Valst. Šachmatų Federacijos sudarytoje pasaulio šachmatininkų klasifikacijoje už 1961 - 1963 metų laikotarpį stovi antroje vietoje su vienu taškų skaičiumi kaip ir dabartinis pasaulio čempionas Petrosian.

Štai, pirmasis pasaulio šachmatininkų dešimtukas:
1. Petrosian -- 2690 taškų,
2. Fischer -- 2690, 3. Keres -- 2670, 4. Botvinnik -- 2660, 5. Geller -- 2660, 6. Spassky -- 2650, 7. Korchnoj -- 2650, 8. Tal -- 2630, 9. Polugajevsky -- 2630, 10. Smyslov -- 2620.

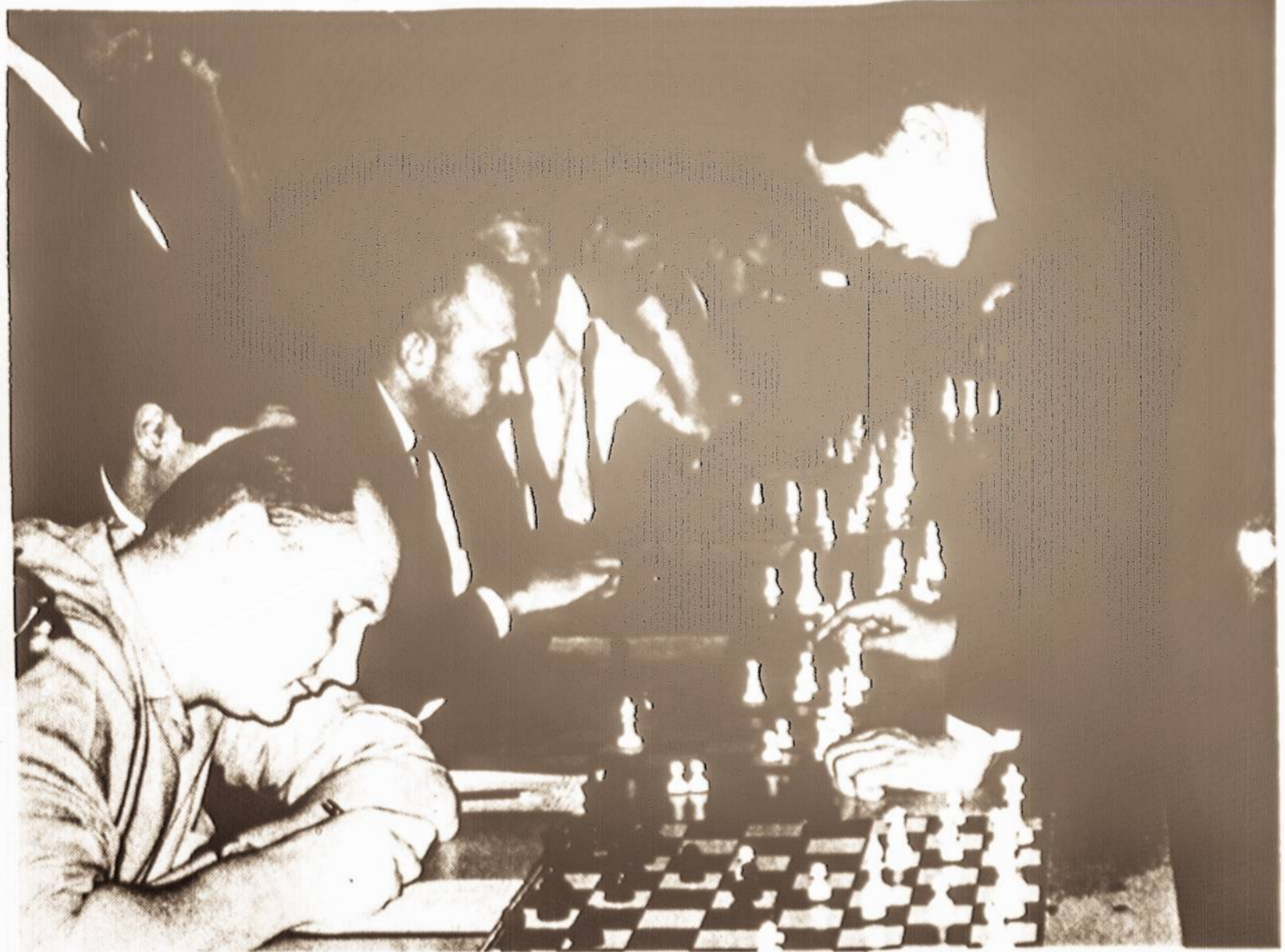
Įdomu, jog visi šie šachmatininkai, išskyrus jaunąjį Amerikos fenomeną Fischer dabar yra Sov. Sąjungos atstovai. Jų tarpe mes mato-

me estą Keresą ir Latvijos žydą Talį.

Beje, klasifikacijoje yra minimas ir vienas lietuvis-tarptautinis meistris Vladas Mikėnas, kuris su 2490 taškų eina gerokai atsilikęs nuo minėtųjų didmeistrių. Iš išeivijoje gyvenančių lietuvių šachmatininkų nerandame nė vieno, nes čia neturime žaidėjų, prašokančių 2400 taškų ribą. Tačiau sąraše randame vieną Amerikoje gyvenantį latvi. -- Mednį, kurio taškų kapitalas yra 2440.

Kalbant apie JAV čempioną Fischer, reikia pažymėti, jog jis atsisakė dalyvauti tarpzoninėse šachmatų pirmenybėse, gegužės 20 d. prasidėjusiose Olandijoje. Nenuvykęs į tas pirmenybes, Fischer prarado teisę siekti pasaulio meistro vardo iki sekančių panašių pirmenybių po 3 metų.

* LITUANICOS I futbolo komanda gegužės 31 d. su-

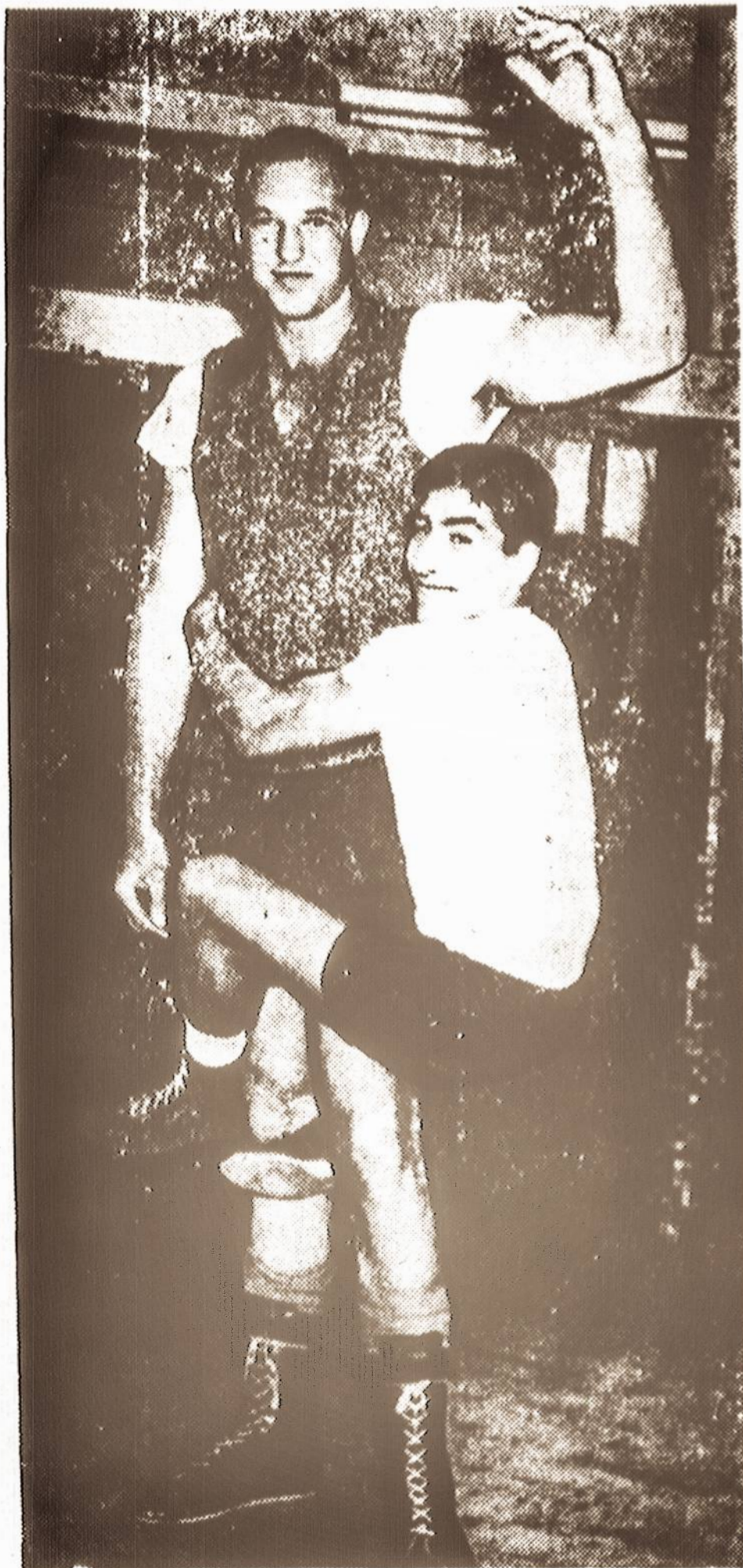
DIDMEISTERIS BOBBY FISCHER, Amerikos šachmatų meistris, simultano metu gegužės 20 d. Ciccero, III. Pirmas kairėje sėdi Vytautas Bikulčius, kuris su didmeistriu sužaidė lygtomis. Ed. Šulaitis nuotrauka

žaidė lygtomis -- 2:2 su lenkų Lightnings vienuolike. Po 6 rungtynių Lituanica turi 11 taškų (iš 12 galimų). Lituanicos rezervas įveikė Lightnings 3:2 ir turi sukaupęs 10 taškų.

* SIŲ METŲ tarptautinės Futbolo Lygos žaidimai pradėti gegužės 31 d. New Yorke, Skotijos Hearts nugalėjo Blackburn Rovers iš Anglijos 1:0. Vokietijos Werder Bremen sužaidė lygtomis (2:2) su Brazilijos Bahia. Šios Lygos rungtynės Chicagoje bus žaidžiamos birželio 5 ir 19, liepos 10 ir 17 dienomis. Chicagoje bus rungtyniaujama Soldiers Field stadijone.

* TRADICINĖSE 500 mylių automobilių lenktynėse Indianapolisoje gegužės 30 d. per susidūrimą žuvo 2 lenktynininkai; Edie Sachs iš Detroito ir Dave MacDonald iš El Monte, Calif. Iš 33 lenktynės pradėjusiųjų tarpo 1 vietą laimėjo A. J. Foit iš Houston, išvystęs 147,350 mylių per valandą greitį. Jis nusinešė 153,650 dolerių sumą.

Kanados Tėv. Žiburiai išidėjo fotografiją 1931-1936 metais Toronte veikusios lituanistinės mokyklos 15-kos mokinių. Būtų įdomu, jei to laikraščio bendradarbiai paskelbtų, kaip tie 15-ka mokinių vėliau mokyklos lituanistiką gyvenime sunaudoję.

ROBERTAS PETRAUSKAS, 22 m. amžiaus, 2 metrų ir 3 cm. aukštumo, sveriantis 115 kilogramų, yra garsėjanti Argentinos bokso žvaigždė, kandidatas į pasaulinę Tokyو olimpiadą. Jis yra A. L. Balso kaimynas, jo mamytė Stefanija Kontautaitė-Petrauskienė, yra uolii A. L. Centro veikėja, o sesutė, Alda - Diana, A. L. Centro pro-sekretorė. Visa Argentinos spauda rašo apie augantį lietuvių milžiną, kurio galvą pasiekti vidutinio ūgio žmogus turi sliuogti, kaip į medį. Petrauskas kasdien treniruojasi Luna Parke, savo gydytojo ir instruktoriaus priežiūroje.

GINTARAS
Lietuvos auksas

Ivairiausios gintarinės dovanos vyrams ir moterims prieinamiausiomis kainomis

AMBER GUILD LTD.
80-19 31st Avenue
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Tel. HA 9-5855

Pasiekiami: auto iki 31 Ave. Northern Blvd. IND subway iki Roosevelt Ave. IRT iki 74 St. Port Bus iki 31 Avenue.

REPUBLIC LIQUOR STORE, Inc.

G. Jokubaitis, Manager

322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 7-2089

RAY'S LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI

(vairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai. Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.)

103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: Virginia 3-3544

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI!

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON
660 GRAND STREET. BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS (VAIRIEMS REIKALAMS)

JUOZO GARŠVOS LAIDOJIMŲ ISTAIGA

231 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y.
EVergreen 8-9770

Joseph J. Garszva Anita R. Garšzva
Joseph J. Garszva, Jr. John A. Pauley

LICENSED MORTICIANS

VIENYBĖ

ARCH. ANTANAS VARNAS kartu su kitų tautybių atstovais perleita antradienį dalyvavo New Yorko miesto mero Wagner pusryčiuose, kuriuos mēras jiems surengė savo rezidencijoje Gracie Mansion. Buvo tartasi dėl demokratų ateities veiklos ryšium su ateinančiais prezidento rinkimais.

* EDWARDAS ŠULAITIS, Vienybės redaktorius Chicagoje, iš savo tarnybos gavęs atostogas, ta proga atvyksta į New Yorką. Viešės Vienybės namuose.

* JONAS BUDRYS, Lietuvos Gen. Konsulas New Yorke, su poniu išvyko savaitel atostogų, kurias praleis naujame SLA vasarnamyje Atlantic City, N. J. Konsulate jį pavaduos konsulas Vyt. Stašinskas, Gen konsulas Budrys šiemet sukanka 75 m. amžiaus.

* VACLOVAS SIDZIKAVSKAS, Lietuvos delegacijos vedėjas Pavergtosiose Europos Tautos, birželio 9 d. dalyvavo priėmime, kurį surengė ambasadorius John Hughs, buvęs JAV atstovas prie NATO. Dalyvavo ir kitų tautų egzilių vadai ir Free Europe vadovybė.

* CAPPI PETRASH, vienybiečių Onos ir Stasio Petrash dukterė, tarnybos reikalais išskrido į Berlyną. Cippi Petrash dirba NBC radijui, kaip pranešėja, dažnai siunčiama į įvairius kraštus užrekorduoti pokalbius su garsenybėmis. Ona Petrash, laimėjusi apmokėtą kelionę į Lietuvą perleita rudenį įvykusiame Vienybės spaudos balluje, į Vilnių išskris SAS lėktuvu su rugsėjo 1 d. vykstančia grupe. Ekskursija organizuojama Afton Tours, New Yorke.

* ELENA KULBER, Moterų Vienybės pirmininkė, praneša, kad draugijos socialis susirinkimas birželio 16 d. neįvyks. Sekmadienį, liepos 19 d., Amelijos Sinušienės sodyboje Brooklyne, Moterų Vienybė ruošia savo tradicinę vasaros pramogą.

* JUNGGINĖS TAUTOS, kaip jos atrodo ir kaip dirba - tie ir kiti klausimai gali dominti kitų miestų ir kraštų lietuvius, kai jie lankysis New Yorke ryšium su Lietuvių Diena Pasaulinėje parodoje. JT patalpos yra atdaros kasdien ir šeštadieniais nuo 10 val. iki 5:30 val. Oficialūs JT gidai grupėmis iki 25 aprodo JT ir supažindina su jų veikla. Kalbama angliškai, prancūziškai, ispaniškai, rusiškai ir kiniškai. Už 1 val. turą imama \$1 mokesčio. Jei susidarytų lietuvių grupė (iki 10 asmenų) ir pageidautų paaškinimų lietuvių kalba, gali kreiptis į Vienybę. JT yra davusi pritarimą, kad Vienybės korespondentė JT Salomėja Narkėliūnaitė savo tautiečius supažindintų su JT jų gimtąja kalba. Už tai nebūna jokio mokesčio. Suinteresuotieji kreiptasi telefonu AP 7-7257 tą savaitę kada vyks lietuvių diena - nuo rugp. 15 iki 23 dd.

INŽ. JONAS GAIDIMAVSKAS, iš Buenos Aires, Amerikoje išbuvęs apie metus laiko ir specializavęsis su General Electric firma, Pan American lėktuvu perleita savaitę sugrįžo į Argentiną. Kartu su 30 įvairių tautų inžinieriais, Gaidimauškas atliko teoretines ir praktines studijas aukštos srovės elektros srityje. Šalia pagrindinio darbo General Electric centre Schenectady, tarnybos reikalais jisai lankėsi Philadelphijoje, Baltimorėje, Bostone ir kt. Ta pačia proga, kur tik buvo paranku, inž. Gaidimauškas aplankydavo ir tų vietovių lietuvius. Prieš sugrįždamas į Argentiną, inž. Gaidimauškas, kuris ir toliau dirbs SEGBA kompanijoje, buvo gavęs tris savaites atostogų ir jas praleido kelionėje po Ameriką. Autobusu jisai padarė artį 8 tūkst. mylių, aplankydamas žymesnes JAV vietas nuo Atlanto iki Pacifiko. Be to, aplankė savo gimines Long Island, Bridgeport, Conn., Chicagoje ir kt.

Kun. Vytautas Pikturna Dariaus ir Girėno minėjime Brooklyne skaito invokaciją (1963 m.).
S. Narkėliūnaitės nuotrauka

KUNIGAI SUKAKTUVININKAI...

Atkelta iš 6 psl.

Pokario metais studijavo Innsbrucko ir Miuncheno universitetuose, buvo lietuvių studentų kapellonu, kaip Liet. Raudonojo Kryžiaus skyriaus valdybos narys rūpinosi Miuncheno ir apylinkių ligoninėse ir kalėjimuose esančiais lietuviais. Nuo 1947 m. pirmininkauja Lietuvos rezistencijos buvusių politinių kalinių sąjungai. Amerikoje sukaktuvinin-

kas gyvena nuo 1949 m. Šalia pastoracinio, reiškiasi ir kultūriname darbe. Liet. tremtinių draugijos pavestas 1950 m. rudenį suorganizavo šeštadieninę mokyklą prie Apreiškimo par. Taip pat rašinėja spaudai.

Aplė ketvirtąjį sukaktuvinininką kun. dr. Stasį Valiušaitį atskirai rašo Jonas Valaitis.

Kun. Valiušaičio pagerbimas...

Atkelta iš 6 psl.

Mišias" -- Kalėdų naktį, Pavėlavo trejetą minučių. Katedroj nekantriai laukia: Vyskupas Staigaitis ir Borisevičius, visa asista ir sausakimšai priklmšta dviejų aukštų Katedra. Ne-klaužada kunigėlis pavėlavo tyčia, beveik bėgte įbėgęs į sakyklą, sušuko: "Dėmesio, dėmesio! Paskutinėmis radio žiniomis, Stalinas, Hitleris, Mussolini, Hirohito -- sukluo prie Kristaus Stonelės!"... Žmonės mirtine tyla sužlūro į pamokslininką, o vyskupas nežinojo, tiesą ar netiesą jaunas kunigėlis sako. Vyskupas Borisevičius, netikėdamas skelbiamoms žinioms, ragino profesorių Prielgauską eit į sakyklą nutraukt įkaltus pamokslininką... Prelatas Rapolas Kuodis klausykoj pradėjo garsiai kosėti. Pamokslininkas lėtu tempu šaltu balsu toliau tęsė: "Deja, taip nebuvo, nei Stalinas, nei Hitleris, nei visi kiti panašūs -- nenuejo pagarbinti Kristaus!... Ir paaiškino kodėl.

Artinantis antrajai bolševikų okupacijai, kun. Stasys pasitraukė į vakarus. Bevykstantį Preilluose, Klaipėdos krašte, drauge su kun. Martinkum paėmė prievartos darbams. Bet dėka sukombinuotam "Speck und Schnaps" -- abu kunigai paleisti. Vyskupo Brizgio prašymu, 1944 m. kun. Stasys nuvyko į Muncheną globoti prievartos darbams išvežtus lietuvius. 1945 m. Lietuvos vyskupų tremty pasiūstas į Romą studijoms, kur Pontificia Universita Gregoriana studijavo Bažnytinę Tiesę ir ėjo Lietuvių Sv. Kazimiero Kolegijos ekonomo pareigas. 1950 m. vasario 17 d. apgynė dizertaciją ir gavo kanonų tiesės daktaro laipsnį.

Į Ameriką atvyko 1950 m. Pirmą kartą New Yorko uoste teko susitikti su vyriausia sesute Elena Povilanskienė, švogeriu Antanu, jų dukrele Elvira, prelatu Jonu Balkūnu, Juozu Laučka ir Ona Valaitiene.

Per metus laiko svečio teisėmis išgyveno Colum-

bus, Ohio, vyskupijoje, prel. Balkūno pagalba, 1951 m. persikėlė į Brooklyno vyskupiją, kur įvairiose kitautčių parapijose ėjo vikaro pareigas iki vyskupo paskirtas dabartinėms pareigoms.

Amerikoje kunigas Stasys, nors duoną kasdieninę pelnosi kitataučiuose, savo atliekamą nuo pareigų laiką pašvenčia lietuviams. Neapsiėję BALF vajai, davę daugiausia pajamų, neapsiėję radio programos be kun. Stasio kalbų, o kas neskaitė jo liepsnojančių raštų spaudoj ir žurnaluose, besisielojant lietuviškais reikalais? Na, kad ir prie New Yorko Lietuvių Parodos Komitetui pinigų telkiant, taip pat neapsiėję be kun. Valiušaičio ne vien pinigais, darbu, tvarkingumu, bet ir kitų paakstinimu visuomenės darbui tvarkingai atlikti, o svarbiausia, aukas kuosąžiningiausiai panaudoti.

Didžlavosi per eilę metų kunigo Stasio sesutė Elena Povilanskienė, a. a. švogeris Antanas, jų dukterė Elvira ir kiti šeimos nariai, su kuriais per metų eilę teko veikti, kad jie turi veiklų kunigų šeimoj. Ir kai teko tą kunigą sutikti, pažinti, iškilo noras, progal pasitaikius, pamedžiot žinių ir jomis su jo artimaisiais per spaudą pasidalinti. Laimė, kad kunigas Stasys, palyginti dar jaunas, tad, galima iš darbų dar daug lietuviams sulaukt garbės. Jam daugiausia sveikatos, iš-tvermės ir energijos palinkėsimė birželio 13 d.

* Šį sekmadienį New Yorko Pasaulinėje Parodoje bus New Jersey valst. diena. Virš N. J. paviljono plėvėsuos ir Lietuvos trispalvė.